

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben azonos módon:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vüdekre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Pünkösöd ünnepén.

A kath. egyház születésnapja van ma! A menyei tant, melyet az Isten Fia az égből hozott, miután a földről eltávozván annak kormányzására közvetlenül már nem foly be, nem bízhatta a gyarló, örökös kételyektől hányatott emberi elme önkényes magyarázatára, nem az emberre, akit ezer szenvedély tart bilincseibe verve, mertha ezt tette volna, ma már nem ismerne rá e menyei hozományra; s épen azért egy intézményről gondoskodott, a melynek feladata ez isteni depozitumot eredeti épségében megtartani és az emberiség érdekében kamatoztatni.

De ez intézményt nem alakíthatta meg merőben az emberi erőnek igénybe vételével, hanem isteni erőnek kellett az emberhez járulnia; E kettőből: emberi erő — a tizenkét kishitű, tanulatlan és gyáva apostol — és isteni erőből — a mai napon az apostolokra szállott Szentlélek — alakult meg ez intézmény, a csatlakozhatatlan kath. egyház.

S ez a mai napon eljött Szentlélek azonnal megkezdte átalakító munkáját az apostolokon, folytatta az óvilágon, tart áldásos munkája XIX század óta s csak a világ végével lesz befejezve, mert a csatlakozhatatlan kath. egyház minden századok — az egész emberiség boldogítására van szervezve.

Azok a kishitű apostolok, a kik anynyiszor oda akarják hagyni isteni tanítójukat, a kik kétkedéssel fogadják feltámadása hírét, ez isteni erő rájuk áradása után bátran lépnek a zsidó főtanács elé

és oda vágják a képmutató földi istenek arczába a merész szót: »Lehetetlen nekünk arról nem szólni, amiket láttunk és hallottunk! . . . «

Azok a tanulatlan apostolok, a kik kettő kivételével mind halász és vámos zsánerű emberek, most a Szentlélek rájuk áradása után elkezdnek egyszerre soha nem tanult nyelveken beszélni.

Azok a gyáva apostolok, a kik néhány héttel azelőtt a kinszenvedés óráiban féltéken megfutottak, most bátran mennek szét a szélrőzsa minden irányába, hirdetik, hogy a Megfeszített a világ Megváltója és meghalnak mindnyájan egynek kivételével e belső hitükért.

Ime az isteni erő mint alakította át az apostolok elméjét, szívéit és akaratát! De átalakította az óvilág képét is.

Ezt az átalakító hatást, a csatlakozhatatlan kath. egyháznak az emberiségre XIX század óta szakadatlanul gyakorolt hatásával egyetemben egy hírlapi cikk keretében tárgyalni alkalomszerűtlen és lehetetlen volna. Nem is ezt czélozzuk mi. E helyett utalunk egyszerűen az emberiség elfogulatlanul megírt művelődés történetének olvasására ebből mindössze csak néhány lapot akarunk ezuttal kiszakítani.

A pogányvilág gonoszsága főleg három aljas jelenségben nyilvánult: az emberáldozatokban, az emberi méltóság lealacsonyításában — nőprostituáció és rabszolgaság —, és az általános erkölcsi tönkben.

Mikor a ker. vallás fellépett, itt találta mindhármát. A világ urai: a büsz-

ke Róma és Athén éppen úgy mint a többi népek: karthagóiak, phöníciaiak, egyiptomiak, perzsák, mind de mind ember áldozatokkal éltek, úgy hogy Banner abbé szerint »nincs hely e bolygón, a mely nem volna ily gyalázatos módon kiontott embervérrel megfestve.«

A nő nem volt egyenjogú élettársa férjének, hanem egy alsóbb fokú lény, asszonyállat, a kivel úgy bántak, mint ha nem is erkölcsi lény, de érzéketlen dolog, pénzért vásárolható portéka lett volna.

A rabszolgák sorsa meg még iszonyubb volt. Ha fiatal volt a rabszolga, meghizlalták és halastavaikba hányták halaiknak eledelül; ha öreg volt, kitették a Tiberis valamelyik szigetére, hogy ott az éhínség áldozata legyen.

Ezekhez járult az általános erkölcsi feslettség. Memphis, Hieropolis Venus-templomaiban és Daphne vénusligeteiben a testiségbűne vallási aktusnak minősítve üzetett. Igen a szemérmertlenség, erkölcsi rothadás oly nagy volt, hogy erénynek minősítették a legocsmányabb bünt, és bűnnek az erényt.

S mit tett a Szentlélek által vezérelt csatlakozhatatlan kath. egyház e bálványok láttára? Összevonta azokat, s romjaikon felépítette a ker. társadalmat.

Eltörölte a véres emberáldozatokat, úgy hogy azok ma a legsötétebb Afrika belsejében is csak elvétve fordulnak elő. Felszabadította a rabszolgákat, egyenrangúvá tevén őket uraikkal, mivel ők is Istennek éppen olyan képmásai. Viszsaadta a nőnemnek eredeti méltóságát. A

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az öreg Amor.

Irta: Fehér Dezső.

Némely tekintetben azzal dicsekedhetett az öreg Parobek Fábián, a mivel a japáni mikádó, mert valamiképen az öt világrészben csak egyetlen ur nevezheti magát mikádónak, azonképen csak egyetlen ember viselhette ezen a kerek glóbuson joggal az »öreg Amor« diszes titulust és ez Parobek Fábián, a ki az én szeretett szülővárosomban, Görömbölyön székel és majd az emberi kor legvégső határán valószínűleg ott is fogja aludni az igazak álmát az Avas alatti zöldkerti temetőben.

Ifjú éveiben Parobek Fábián nagy sikerrel művelte a tánc- és illemtanári diszes mesterséget, de 30 évi polkázás és keringőzés után egy ostoba rheuma úgy megmerevítette a jobbik lábát, hogy azt azontul úgy húzta maga után, mint valami koloncöt. Így azután kénytelen volt becsukni a tánciskolát, a hol a görömbölyi faragatlan generációt oly hosszú időn át jutányos áron szoktatta a művelt társalgás, ettikett- és parkett-tudományok szabványaira. A tánciskolából magtár lett és Parobek Fábián nyugalomba vonult.

De aki egyszer megszokta a munkát, az nem hamar szokja meg a semmittevést. Parobek Fábián úgy hasznosította 30 éves praxisának gazdag tapasztalatait, hogy olyan sajtóságos

mesterséget választott ki magának, a melyre nem kellett iparigazolványt váltania és amely nél nem kellett félnie konkurrenséktől. Ő lett Görömbölyön az »öreg Amor«.

Ugy méltóztassék megérteni e fura titulust, hogy az öreg Parobek eleven szerelmi tanácsadója lett a görömbölyi mindkét nembeli fiataloknak. Szerelmes szívű Romeók, a kik lázasan dobogó szívekkel nem tudták elkezdni a dolgot, piruló bakfischok, korosabb madonnák és férjére vadászó idősebb dámák voltak az ő kliensei, és a szívügyekben szakértő vén Parobek egyforma nyájassággal szolgálta ki pontosan és jutányosan az ujjongó diákszerelmeket épen úgy, mint a repedezett szívű melancholikus borbélylegényeket.

Az öreg Amor — mint a görömbölyi Mazantint a közönség elnevezte — ily módon még nagyobb népszerűsége tett szert, mint táncmester korában. Valóságos csodaszerei voltak a szerelmesek gyógyítására és az ő tanácsai javarészt beváltak a gyakorlati életben. Legendák kerengtek szakérteleméről és a hogy az ifjú szív először feldobogott, a hogy a leányka először elpirult szemérmesen, az mind futott az öreg Parobekhez a szükséges utbaigazításért a továbbiakra nézve.

Felhuzta a pápaszemét és vizsga szemekkel nézte a kliensét.

— 24 éves fiatal barátom? Volt már szerelmes?

— Egyszer egy kasszirakisasszonyba.

— Az nem számít. És mióta tart ez a mostani szerelem?

— Két hét óta.

— Tud az »imádott« érzelméről?

— Nem is sejtli.

— Helyes. Az »imádott« utczára nyíló szobában alszik?

— Igen.

— Szőke vagy barna?

— Aranyszőke.

— Hány éves az »imádott«?

— Tizenhat.

— Járt az »imádott« felsőleányiskolába?

— Igen.

— Az apja milyen természetű ember?

— Rideg és zárkózott, de könnyen haragra lobbanó. Vasfejű ember, kivel ilyen dolgokról nehéz lenne okosan beszélni.

— Az apjának mi a gyöngéje, mi a kedvtelése?

— Szeret kártyázni, de csak készpénzrel!

— Az anyja milyen természetű?

— Hü és kacér. A leányt szereti gyermeknek tekinteni, hogy ő magát fiatalabbnak nézzék.

— És így tovább . . .

Az öreg Amor pontosan jegyezte fel kliensének vallomásait, azután mély gondolatokba elmerülve komolyan járt fel s le szobájában Végre hosszas töprengés után nagy páthosszal mondta ki a szentenciáját:

— Az eset komoly — fiatal barátom — de azért némi kitartással és türelemmel meg-

hatalom, nyers erő és érdek helyébe a társadalom összetartó kapocsául odaállította a felebaráti szeretetet és humanizmust. S így az óvilág romjain megteremtette a keresztény civilizációt.

Jöttek azután a népvándorlás barbár csordái: góthok, hunok, vandalok, longobardok stb. vészes felhöként borulva Európa egére. Hatszáz év kivántatott ahhoz, hogy e »vándorló vadak« nomád életükkel felhagyva családokká, városokká, nemzetekké váljanak. És ki hajtotta végre ezt a nagy missiót? A szentlélek által vezérelt családokhozatlan kath. egyház! Oda állott e népek mellé, s míg egyik kezével védte a civilizáció gyenge virágait, addig a másikkal elősegítette állami konszolidációjukat. Krisztus szelid igája alá terelte őket. Azután mikor már megnyerte a ker. vallásnak, kivette őket barbár erkölceikből, megismertette velük megélhetésük és gazdagodásuk feltételeit: a földművelést, ipart és kereskedelmet, s oda juttatta őket, hogy e használhatlannak, sőt veszedelmesnek vélt népanyagból Kontinensünkön évszázadokon át vezérszerepet vivő nemzetek nőttek ki magokat.

S azóta is a világ ezen a kereszténység alkotta erkölcsi téren mozgott, mert kétezer év óta ezeknél jobb, életre valóbb, áldásosabb erkölcsi elveket, törvényeket még nem találtak fel.

A szentlélek által vezérelt családokhozatlan kath. egyház volt XIX. századon át a »világító szövetség«, melynek fényénél mai stádiumukba jutottak a tudományok, az összes szépművészetek — költészet, festészet, zenészet, szobrászat, — létrejöttek a jelenkor óriási vívmányai: vasut, telephon, telegraph, phonograph stb. s megszületett az a nagyfokú közművelődés, a melyről apáink még csak nem is álmodtak.

Az ő kezét viselték magukon összes intézményeink; az ő szelleme hatotta át egyéni, családi, társadalmi, politikai és államéletünket, szóval egész existenciánkat, létünket.

Nem is jutott eszébe senkinek egész a legujabb korig a kath. egyház ez áldásos befolyását gyengíteni, kisebbiteni, vagy pláne a számításból teljesen kihagyni. Zaklatott korunké a kísérletezés dicsősége e kipróbált, százados erkölcsi elveket üres theóriák és törvényekkel pótolni akarni.

Pedig a kath. egyház még nem fejezte be hivatását. A kereszténységben még van erő, a mely visszavarázsolni képes a régi egyéni és közjót. A kath. vallás nem egy elhasznált citrom, a melyet miután kifacsartunk, mint hasznavehetetlen tárgyat tovább dobunk. Azt az isteni erőt, mely az evangéliumban van letéve, a Szentlélek által vezérelt kath. egyház örökké igaz, örökké változatlan erkölcsi elveit sokáig nem fogja mellőzhetni az emberiség. Visszafog hozzá térni, mert a szocializmus és anarchizmus réme ellenében nem fog alkalmas panaczeát találni, s azt a tálongó ürt, mely a roppant vagyon — capitalis — és a legsiralmasabb nyomor között már is tarthatatlan, nem fogja mással áthidalhatni és feledtethetni, mint a hittel.

És ez a mi reményünk! Ekkor fog bekövetkezni a magyar kath. egyház és társadalom revindikációja is.

A Pünkösöd hát a mi reményünk ünnepe. A Szentlélek Isten egyházunkkal marad! — »mit félték hát kicsiny hitűek?« . . .

A trónöröklés rendje.

A félhivatalos Budapesti Tudósító írja: Károly Lajos főherceg halála alkalmából a politikai mende-monda megint a trónöröklés kérdésével foglalkozik és a legmerészebb kombinációknak enged tért, és a legesudálatosabb következtetésekhez jut, a melyek az olvasó közönség hiszékenyebb részének körében mindenféle téves nézeteket terjeszteni nagyon is alkalmasak. A közönség ezen és csakis ezen részének felvilágosítására szükségesnek tartjuk a mesék országában kalandozó lapok által nem igen említett arra a körülményre figyelmeztetni,

hogy az országos törvényen alapuló trónöröklési rend még a legmerészebb újságírói toll által sem változtatható meg máról holnapra. Ez a közel hét negyedszázados törvény az azóta oly gyakran ismétlődött trónöröklési esetekben szorosán megtartott, és hogy mi ok sem forog fenn, miért ne legyen a jövőben is úgy; miért is az illetékes körökben egy pillanatig sem gondoltak arra, hogy a Pragmatika Szankcióban megállapított trónöröklési renddel szemben a várományosok egy újabb beosztását kíséreljék meg, ami a törvényhozói tényezők nélkül ugysem volna keresztülvihető.

Nyugdíjazások a közös hadseregnél.

A közös hadsereg és a honvédség magasabb állású tisztsíjtjei és tábornokai nyugdíjazásának évenkénti fokozatos emelkedése, már évek óta magára vonta az általános figyelmet.

A honvédségnél ismétlődő nyugdíjazások tárgyában a képviselőházban már többször intéztek interpellációt a honvédelmi miniszterhez. Az ily interpellációkra Fejérváry báró azzal felelt, hogy a magyar honvédség még fiatal, alig 26 éves intézmény, és így csak természetes az, hogy még 15 évig vagy tovább az évenként végbemenő nyugdíjazások száma növekedni fog.

A honvédelmi miniszternek ebben a tekintetben igaza volt. De a közös hadseregre — mely már több mint két százada fennáll — nem alkalmazható ez a kijelentés, pedig a hadseregnél a nyugállományba vonuló magasabb rangú tisztsíjtjei és tábornokok száma évről évre rohamosan növekedik.

Az utolsó statisztikai kimutatásokról ki-tűnik, hogy a közös hadseregnél az utóbbi időben ismét oly nagyszámu nyugdíjazások történtek, melyek aránytalanul terhelik az állam kiadásait.

Az elmúlt évben 2 tábornokszerenagy és lovassági tábornok, 3 ezredes tábornokszerenagy, 16 altábornagy, 4 ezredes altábornagy, 21 vezérőrnagy, 8 ezredes vezérőrnagy, 44 ezredes és 11 ezredes ezredes vonult a nyugállományba.

A nyugállományban lévő tisztek közül a múlt évben elhalt: 1 tábornokszerenagy, 7 altábor-

oldható. Ön először is éjjeli zenét ad a kisasszonynak és tekintettel arra, hogy ő szőke, minél gyakrabban huzatja azt a nótát: »Minek a barna én nékem, mikor én a szőkét szerettem!« Az éjjeli zene tartama alatt ön lehetőleg hangosan sóhajt, sőt egyszer mintha elszólná magát hangosan kiált fel: »Huzzad more, sirja el a hegedűd a szíved bánatát!« Ez azért szükséges, mert minden fáradság és költség kárba vész, ha a kisasszony a leghatározottabban meg nem tudja, hogy a szerenádot ön és nem egy huszárunkéntes adta. Ez az első lépés.

Ön másnap elmegy abba a kávéházba, hova a papa jár és lehetőleg akkor, a midőn a »Nemzet« esti lapját olvassa s ajánlkozik partnernek. Játszanak és ön természetesen veszít. Mennél többet veszít, annál dühösebb. Ez így megy pár napig és akkor kijelenti, hogy kávéházban többé nem kártyázik, mert kávéházban üldözi a balszerenese. Erre a papa okvetlen meghívja önt fekete kávéra haza. Ön természetesen elfogadja a meghívást. Mikor a szokásos bemutatásra kerül a sor, ön jól megszorítja az imádott kezét és titokzatosan sóhajt; mikor a »mamát« bemutatják, annak még jobban megszorítja a kezét és még titokzatosabban sóhajt. Fekete kávézás alatt úgy tesz, mintha unatkozna és alig várna már a harminczkét levelű bibliát. Eljön a kártyázás ideje is és mikor a papa nagyon elmerül egy-egy partiiába: ön epekedő tekinteteket vet, hol a leányra, hol a mamára. Azután sokat veszít és sokat sóhajt. Ez a második lépés.

Később verseket ír »hozzá« a Görömbölyi Kürtbe. A szerkesztő igen humánus ember és az ilyen szerelmes versek sorját négy krajczárba számítja. Ez azért szükséges, mert az ön imádottja vallomása szerint felső leányiskolát végzett és a leányoknak ez a típusa többnyire ábrándozó és rajong a versekért, akármilyen fűzfahajtások is. A vers megjelenése után két diszpédánnyal a zsebében lehetőleg akkor tesz vizitet, mikor bizonyosan tudja, hogy a papa véletlenül nincs otthon. Az egyik példányt azután átnyújtja a leánynak és fájdalmasan sóhajt, a másik példányt átnyújtja a mamának és még fájdalmasabban sóhajt. Erre önt okvetlenül meghívják legközelebb ebédre. Erre ön két névjegyre ezt az egyforma szöveget írja: »Imádlak! Meghalok érted!« és ebéd alatt ügyesen egy ilyen névjegyvet a leány, egyet a mama kezébe csuszat az asztalterítő alatt. Ez a harmadik lépés . . .

— Nos és tovább?

— Tovább egyelőre nincs. Ön fiatal barátom lefizeti nekem most egyelőre ezen tanácsért az 5 frtnyi taksát, azután referálván az eddig ajánlott módszer eredményéről, újabb öt forintokért újabb utbaigazításokkal szolgál. Előre fiatal ember, bátran! Volt szerencsém.

Ilyen egy-egy kihallgatás az öreg Amornál, a kinél természetesen vannak készenlétben erősebb és hatásosabb eszközök is idült szerelmesek számára. Ott tartogatja a ravaszabbnál ravaszabban kiesztelt szöktetési terveket is

a kétségbeesett és öngyilkosságot emlegető vad szerelmesek számára, ott tartogatja a párbajt és inzultusokat azok számára, akik egy veszedelmes riválistól akarnak szabadulni és végül a különböző »kompromittálási módokat« olyan esetekre, midőn a szülők hajthatatlanok.

Nagyszerű a methodusa a bakfisch klienseivel szemben; ezeket némi kimélettel és tapintattal faggatja:

— Hát mondja csak kis baba, hol történt az eset?

— A bálban.

— Persze jogász?

— Harmadéves.

— Tud ó valamit a boldogságáról?

— Ha volna szeme tudná, de észre sem akar venni és mindig mással tánczol.

— Minden jó lesz kis baba, csak hallgasson rám. A legközelebbi bálon elejti a legyezőjét véletlenül, mikor ő mellette sétál. Ő udvariasan fölveszi és egy bók kíséretében átnyújtja. Ön fülön elpirul és a legközelebbi hölgyválasztásnál hebegve tűz a frakkjára egy cotilliant. Tánc közben ő sokat fog beszélni, ön pedig sokat fog elpirulni. Ha azután a karját nyújtja önnek sétára, a mi valószínű, ön a buffetbe kívánczik és ott egy alkalmas pillanatban úgy ájul el, hogy ő izmos karjaival felfoghassa aláhanyatló testét. Ez az első lépés.

És így tovább . . .

Méltóztatnak ezen pár szemelvényből látni, hogy Parobek Fábán a görömbölyi öreg Amor nem afféle kontár, hanem igazi szaktudós a

nagy, 5 czimzetes altábornagy, 5 vezérőrnagy, 5 czimzetes vezérőrnagy, 23 ezredes és 11 czimzetes ezredes.

A nyugdíjasok száma ez évben tehát egy czimzetes altábornaggyal apadt, de 1 táborsernagygyal, 3 czimzetes táborsernagygyal, 9 altábornaggyal, 16 vezérőrnaggyal, 3 czimzetes vezérőrnaggyal és 21 ezreddel több mint az elmúlt évben.

Ezekhez járulnak még a hadi tengerészetnél végbement nyugdíjazások.

Ha a nyugdíjakat az altábornagnál átlag 6000 forintra, a vezérőrnagnál 4000 forintra számítjuk is, 219.000 forinttal terhelték meg jobban az államkiadásokat ez évben ismét, mint az előző évben. A 113 nyugalomba küldött tábornok és törzstiszt közül pedig hány egészséges szolgált volna még örömmel tovább.

A kiegyezés.

Szenzációs hírt közöl ma a félhivatalos »Budapesti Tudósító« jelentvén a következőket:

»Az osztrák és a magyar miniszterek a kiegyezési tárgyalásokat hivatalos alakban alkalmasint csak ősszel a kvóta kérdés eldöntése után folytatják.«

Szenzációs ez a hír azért, mert most félhivatalosan azt ismerik be — a mi igaz és amit mi hónapok óta folyton irtunk a hivatalos szépítgetésekkel és reménykeltésekkel szemben tudniillik, hogy a kiegyezési tárgyalások egyáltalán nem haladnak előre. A fentebbi kommünike nemcsak igazolja jelentéseinket, hanem arra is enged következtetni, hogy oly differenciák merültek fel, melyeket a két kormány vagy nem tud, vagy nem akar ősznél hamarabb kiegyenlíteni. De szenzációs a fentebbi félhivatalos értesítés azért is, mert kiderül, hogy ez a parlament már nem lesz hivatva a kiegyezési javaslatokat tárgyalni. Ehhez képest a képviselőháznak ősszel való feloszlata tehát most már több mint valószínű.

Az általános választói jog.

A »Pol. Korr.« egy budapesti jelentése ma Ugronnak és társainak az általános választói jog érdekében megindított agitációjával fog-

lalkozik és hangsulyozza, hogy ez agitáció mindaddig csak az Ugronék és a Kossuthfrakció közt kitört ekeseredett sajtóbeli harczot eredményezte. Magának a választási reformnak a kérdése komoly politikai körök előtt nem jelentkezik aktuálisnak. Az Ugronék mozgalmá — mondja az idézett bécsi félhivatalos lap tudósító, nevezetes hipokrizissal — csak azért érdemel figyelmet, mert oly politikusoktól indult ki, akik a specifikus magyar álláspontot bizonyára semmi tekintetben sem adják föl, az általános választójog érdekében való fölépésükkel, tehát megezáfolják azt az elterjedt előítéletet, mintha az általános választó jog uralma alatt a nemzetiségek mérhetetlen politikai előnyt érnének el. Teljesen alaptalan az a fölfogás, hogy a jelenlegi választási rendszernek a nemzetiségek ellen irányuló tendenciája volna és az Ugron által vezetett mozgalom bizonyítja, hogy a magyarság semmiképpen sincs ráutalva a mostani választási rendszerre, mint hatalmi állásának egyik föltételére.

A delegációk és a hadügy.

Krieghammer hadügyminiszternek betegsége alkalmat szolgáltatott arra, hogy lemondását kihíresztelje azok, a kik úgy látszik szívesen átvették hagyatékát. Azonban a hadügyminiszter felgyógyult s meg is jelent a millenniumi kiállítás megnyitására, a mi eléggé mutatja, hogy szándékában sincsen elhagynia a hadügyminiszteri széket.

Ez pedig véleményünk szerint az egész monarchiában a legnagyobb megnyugvást kelti fel, mert a hadügyminiszter eddigi működése is bizonyítja, hogy olyan elveknek hódol, a melyek csak hozzájárulnak ahhoz, hogy a kiegyezés viszonya folytán gyakran felmerülő ellentétek elsimuljanak. Ez ellentétek keletkezésére pedig nagyon sok alkalmat nyújt a közös ügyek közül a hadügy, mert ebben látjuk leginkább azon hátrányokat, a melyekben a kiegyezés folytán részesülünk.

E kérdés pedig mindannyiszor lép előtérbe, a mikor az oly költséges hadügyi tárca budgetjére kerül a sor.

Néhány hét múlva megkezdik a delegációk tárgyalásait és így természetesen ismétlődni

fognak azon jogos követelések, a melyeket Magyarország a hadügy tekintetében méltán megkövetelhet. Követelményeink pedig egy részt oda irányulnak, hogy az ugy is túlterhelt népet újabb költségekkel meg ne terheljék és azt hisszük, hogy ebben a tekintetben egyetértenek velünk az osztrákok is, specialis követeléseink pedig odairányulnak, hogy a hadügyben is a magyar állam függetlensége, önálló nemzeti létünk és törekvéseink érvényesüljenek.

Az első szempontot véve figyelembe elmondhatjuk, hogy Krieghammer miniszteraránylag kedvező budgettel lép fel, nem minthatalán adófizetőink terhei kevesbednének, hanem a militarismus idejében mindig előnynek kell tekintenünk, ha újabb beruházások vagy lényeges változtatások a hadsereg szervezetében nem fordulnak elő, mert ezek rendszerint óriási költségekkel járnak. Vannak ugyan egyes új tételtek, de ezek olyanok, amelyeket már az elmúlt években engedélyeztek.

Azon tervet, hogy a tiszteknek fizetéseit emelik, szintén elejtették, éppigy nem vettek fel nagyobb összeget a költségvetésbe azon czim alatt, hogy a legénység ellátásán javítsanak.

Végül örömmel konstatálhatjuk, hogy azon hir is, a mely szerint a hadsereget ujonnan felfegyverezik, nem bizonyult be valónak. Ezek után tehát valószínű, hogy a delegációk ülései nyugodtan és gyorsan fognak lefolyni.

De nem fogják ellenzéki képviselőink elmulasztani az alkalmat, hogy az említett követelményeinknek kifejezést ne adjanak.

Régen hangoztatjuk már, hogy fel kell állítani a magyar katonai akadémiát, de ennek megvalósulásához eddig még kevés reményünk van, mert látjuk, hogy a hadügyminiszter az Erdélyben ujonnan felállítandó katonai nevelő intézett létesítését több százezer forint fizetéséhez kötötte, holott a katonai nevelő intézetek felállításánál teljesen figyelmen kívül hagyták Magyarország jogos érdekeit.

Másik égető kérdése hadügyi szervezetünknek katonai becsületbiróságok intézményének reformálása.

Maga a magyar honvédelmi miniszter ugy nyilatkozott a magyar képviselőházban, hogy a katonai becsületbiróságok határozata sok eset-

szerelmi ügyekben. Van is olyan renoméja, hogy még a szomszéd községből is járnak be hozzá a szerelmes ifjak és leányzók minden hetivásárkor.

Bolond ember lett volna Parobek Fábán ha ennyi tudomány mellett megmaradt volna a lócs lábával táncmesternek.

Világért se tessék hinni, hogy éppen Parobek Gismonda (alias Giza) kisasszony képezett volna dicséretes kivételt azon görömbölyi hölgyek közül, akik időközönként nagyon rászorultak az eleven szerelmi tanácsadóra. Bizony szívesen megfizette volna ő is az öreg Amor salláriumát, ha utbaigazította volna, hogy mitévő legyen a bolondos szívével, a melyik egy idő óta gyorsabb taktusban dobogott, valahányszor az ablaka alatt kóborgott ifj. Bárkány Peti, idősebb Bárkány Ézsau görömbölyi regálebérlő szép reményekre jogosító egyetlen fia.

De hát az öreg Parobek az orvosok methodusát követte, a kik megrendelik a különböző orvosságot betegeknek, de ők maguk nem élnek vele. Volt annyi esze Gismonda kisasszonynak, hogy nem fordult az édes apjához tanácsért, inkább sokat sirt titokban és a Parobek urnál is nagyobb hatalmat, az Istent hívta segítségül szörnyű nagy bajában, a mint ez már jó nevelésű leányokhoz illik.

És az Isten megmutatta, hogy mit tud, mert hosszú szerelmi kesergés után ifjabb Bárkány Petinek a pálinkafogyasztás ellenőrzésére

berendezett agyába valahonnan csodaképen egy furfangos ötlet lopódzott. Beállított vele az öreg Parobekhez, ki nagyon elámult a jövetelén, annyira, hogy diákszóval üdvözölte.

— Et tu mi fili Peti! Hm, hm! Felfordult a világ, mert a te családból még eddig egyetlen egy kliensem sem akadt. Botránnyosan rideg, józan emberek azok, a kik soha sem szerelmesek, de azért valamennyien megházasodnak. Persze, persze, a regálebérlés és a szerelem nem éppen valami rokon fogalmak. De hát vedd hogy esett meg?

— Azt a jó isten tudná, csak hogy benne vagyok nyakig a szerelem vermében. Huzzon ki belőle Amor bátyám, nem leszek hálátlan érte.

Az öreg Amor fészengeni és jelentőségteljesen köhécselni kezdett a hála emlegetésére, a minek az lett a következménye, hogy Peti jónak látta a bugyellárisához nyulni.

— Nehéz az eset, nagyon nehéz Amor bátyám.

— Hogyan az »imádott« nem szeret?

— Biz az szeret, de attól tartok, hogy az apja, aki egy agyafurt vén róka, nem egyezik bele, hogy elvegyem a leányt. Hát erre monddon kádenciát Amor bátyám, hogy hogyan járjunk túl a vén róka eszén, meg hogy mivel kapacitáljam az én öregeimet, a kiknek szintén kifogásuk lenne a házasság ellen, mivel hogy nem épen gazdag parthie...

Az öreg Amor pontosan feljegyezvén kliensének vallomásait, mély gondolatokba merülve,

szokott komolysággal méregette végig a szobáját, míg rájött az ügy hübnere.

— Hát fiam Peti, ilyen sulyos körülmények között bizony jó szíveddel nem ajánlhatok neked mást, mint hogy szöktess meg a leányt. Radikális eszköz, de az ilyen esetekben mindig beüt, Ajánlom e czélra Miskolcot, oda szöktess, de valahogy szalodába ne menj vele, mert ott nyomotokba akadnak a szöktetésről táviratilag értesített rendőrök, hanem van a katolikus főgymnasium mellett egy szép ház. Oda vigyed, ott biztonságban leszte, mert arra a helyre nem dugják az orrukat a miskolczi Mihaszna Andrások.

Odakünn majd meg pukkadt uevettében Bárkány Peti és a szép Gismonda is elkaczarászott rajta, hogy az öreg Amor most az egyszerű milyen pórul járt szerelmi ügyekben való nagy tudományával. Segített megszöktetni a saját édes leányt.

— No hát vége az öreg Amor jó hirnevének, hogy így tuljárt az eszén egy szesz- és borfogyasztási ellenőr?

Ifjabb Bárkány Peti szóról-szóra követte az öreg Amor tanácsát, a melylyel potom öt forintokért látta el. Gismondát megszöktette egy szép éjjelen annak rendje és módja szerint Miskolcra.

Én bizony nem untatok senkit a szöktetés részleteinek megírásával, kiszinezésével, hiszen méltóztatnak már jól tudni a füzetes

ben nem érinti az illető privát becsületét. E furcsa felfogás eléggé jellemzi ez intézménynek félszességét.

Régi követelésünk az is, hogy a magyar elem kifejezésre jusson a hadügyi szervezetben, de ennél sokkal szomorubb tény, hogy a hadsereg felsőbb köreiben aránytalanul kevés számmal vannak a magyar tiszték. Pedig az osztrákok most a kvóta kivételénél annyira hangoztatták a paritást, a mely azonban különösen a hadügyben alig érvényesül.

E követeléseinknek érvényt pedig csak a delegáció tagjainak erélyes fellépése szerezhethet; sajnos azonban, hogy e nagy jelentőségű kérdés a párt- és egyéb kicsinyes érdekek folytán háttérbe szorult a mostani kormányrendszer mellett nincs is reményünk, hogy óhajaink beteljesedjenek.

Püspök és bankár.

A »Magyarország« mai számából vesszük a következő cikket:

Szász Domokos, az erdélyi ev. ref. egyház püspöke, mindjárt püspöksége kezdetén, 12 évvel ezelőtt, eladta az összes egyháznak a központban őrzött urbéri papírjait valami másfél millió forintot és vett vele papíráradékot. Nyert 6—7 ezer évi több jövedelmet. A nyereséget azonban nem adta oda a tulajdonos szegény egyháznak, hanem lefoglalta központi közigazgatási czélokra.

A valódi — egyelőre titokban tartott — czél az volt, hogy ezzel a pénzművelettel a leköltött (vinkulált) értékek felszabaduljanak, a tulajdonosok nevei a papírokról törültsenek.

Ezentul a szelvények értékei nem a tulajdonosok nevére utaltattak ki, hanem egyetlen nyugtára felvette a központ és az osztogatta ki.

Most már a névtelenné vált tőkével szabadon lehetett üzérkedni. Első lépés volt, hogy a püspök 1 millió forint olesó kölcsönt vett fel az osztrák-magyar banktól és zálogképpen oda adta az egyházak papíráradékjait. Ez ellen azonban a tulajdonosok oly hangosan protestáltak, hogy vissza kellett csinálni egy fél év múlva.

A püspök nem riadt vissza az első akadálytól. Eddigelő a közpénzekkel csak földhitel-

intézeti és biztos állampapírokat lehetett vásárolni, engedélyt eszközölt ki, hogy átmenetképpen másféle részvényt papírokat is vehessenek kis mértékben.

Az új engedély oltalma alatt az egyházkerület egész vagyonát, mintegy harmadfél millió forintot Kolozsvárról Budapestre vitték és ott megkezdte vele a püspök a börzejátékot.

Hol nyert, hol veszített. Mennyit nyert és mennyit veszített? egyedül ő tudja. Az üzleteket senki ellen nem őrizhette, mert azokat saját neve alatt kötötte. Mikor e szerény sorok világot látnak, 450 ezer forint bevallott összeg fekszik az egyházi vagyonból budapesti bankároknál és különböző részvénytársaságoknál. Hogy ezenkívül mennyi a hitel és adósság, némi fogalmat nyújthat a következő legújabb eset.

Néhány héttel ezelőtt a Fonciére nevű biztosító intézet közgyűlést tartott és ott a püspököt igazgatósági taggá választotta.

Ezt a helyet ezelőtt Földeák nevű bankár töltötte be, ki 2000 »Fonciére« részvény tulajdonosa volt, de szerencsétlen üzérkedései folytán, megbukott. Helyébe kellett tehát egy olyan ember, ki Földeák részvényeinek tetemes részét megvásárolja, ennek jutalmául igazgatósági taggá választassék és ezen helylyel együtt járó 3—4 ezer forint évi különjutalékot zsebre tegye.

A püspök ur erre is vállalkozott és kérésükön kívül a kikötött jutalmat is zsebre fogja rakni.

Elmélkedjünk egy kissé ezen dolog fölött, pénzügyi, egyházi és társadalmi szempontokból.

A »Fonciére« részvények nagy részének tulajdonosa és így ezen intézet ügyeire elhatározó befolyást gyakorol az ismeretes »Haas és Deutsch« czég. A részvények mesterségesen fentartott árakkal a börzén 130 forinttal jegyeztettek, de csak 7 frt évi osztalékot fizetnek utánuk és valódi pénzértékük, ha valaki el akarja őket adni, a börzén jegyzett áruértéknek fele sines.

Senki okos ember, mellékezők nélkül, nem megy bele ilyen ötöd-hatod rangú, sokféle eshetőségnek kitett kétes vállalatba, melynél nyerhet ugyan öt százalék kamatot, de, ötven

százalékot veszít ezen részvények vételára és értékesíthetésének különbözete közül.

Nem megy belé különösen akkor, ha társai a »Haas és Deutsch« czég, melylyel szemben az állam minden hivatalos összeköttetést megszakított — melynek irányával a pénzpiac és a szolid fináncz-körök nem rokonszenveznek.

Tekintve az általános értékesökkenést, mely 1 év óta a pénzpiacra uralkodik, ki állhat jól azon eshetőségeért, melyek ezen új üzletből származhatnak és ki fogja fedezni a veszteségeket, mely — ha csak ezer darabot vett is át a Földeák-féle kétezer részvényből — ma már 50 ezer forintra tehető.

Az egyház pedig tudni akarja: kinek vagyonából, miféle engedéllyel történik mindez??

Az illető férfiú most már melyiket viseli a két hivatal közül? Mert a kettő összeférhetlen. Mikor híveinek a »Fonciére Haas és Deutsch-féle vállalatot« fogja ajánlani: mint püspök teszi-e majd ezt, vagy mint a Fonciére ügynöke?

Jézus a pénzkufárokat ostorral verte ki a templom tornáczából.

TÁJÉKOZTATO.

Május	26. A nagyváradi községi istolaszék d. u. 5 órakor ülést tart.
	27. A jogakadémiai ifjuság majálisa a Szent László fürdőben.
	31. Az ezredéves évforduló ünnepése a nagyváradi jogakadémián.
Junius	1. Az orvosegyetel szakülése a Püspök-fürdőben.
	1. A vármegyei közigazgatási bizottságnak ülése d. u. 3 órakor.
	8. Koronázási évforduló.
	8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.
	19. A nagyváradi-belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság közgyűlése d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében.
Julius	1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **Pünkösöd.** A kikelet, az ujjászületés ünnepe, madárdalos, verőfényes szép pünkösöd . . . A tizenkét szegény, tudatlan apostol ujjászületését, a katolikus szent anyaszentegyház megalakulását ünnepli ezen a napon az egyház. Azok a kik elhagyták, megtagadták mesterüket, a Szentlélektől olyan erőt nyertek pünkösöd napján, hogy szembeszálltak minden vésszel, a halállal is; azok a kik anyanyelvükön nehézkesen beszéltek azelőtt, pünkösöd után több nyelven hirdették ékesszólással a názarethi Jézus tanítását. Pünkösöd napján minden templomunkban nagy fényvel tartják meg az isteni tiszteleteket. A lat. szertartású székesegyházban dr. Schleich Lőrincz bibornok püspök pontifikál a szent misén s ő tartja a szent beszédet is. Istentisztelet alatt a kar énekl: Brosig. Ebke sacerdos. Zeller. »Miksa solemnus.« Schubiger. Veni Sancte. Zang. »Landete Domini.« A gör. kath. székesegyházban Pável Mihály püspök, a gör. kel. templomban pedig Goldis János püspöki helynök misézik. A többi templomokban a szokott időbe és módon tartják az istentiszteleteket.

* **A vármegye nyári közgyűlése.** Bihar-vármegye nyári közgyűlését junius hó 17-én délelőtt tartja meg. A közgyűlésnek pár százra menő elintézni valói közt kiválóbb fontosságú lesz Sopron város átírata, melyben a képviselőházhoz a klotür behozatala iránt küldött feliratuk pártolását kéri. Az átírat már a márcziusi közgyűlésre is ki volt tűzve, de mivel az állandó választmány nem készítette kellőleg elő az ügyet, levették akkor a napirendről. Előreláthatólag az ős Bihar-megye sem fogja a német sógorok kedvéért a szájkosarat pártolni.

* **Választók névjegyzéke.** Nagyvárad város 1897. évi választóinak névjegyzékét most állítják össze a városházán. Várac-ujváros és a Külváros választóinak jegyzékét már összcállí-

regényekből, hogy hogyan megy végbe az ilyesmi.

Elég abból annyi, hogy szerencsésen megérkeztek Miskolcra, a hol hűségesen követve az utasítást, nem szállottak hotelbe, nehogy rájuk találjan a szemfüles rendőrség. Mentek és keresték a katolikus gimnázium mellett balra azt a szép nagy házat, a hol biztonságban lehetnek, mint az öreg Parobek próféciázta.

Az bizony szép nagy ház volt, annyira szép, hogy még torony is volt rajta, a toronyban meg harang, a melyik szelid lány bongással fogadta őket. Ismerték a harangnak azt a szavát, mert a görömbölyi gyerekek verset is tudnak rá. Ugy hangzik az hogy:

Lépkedj be, lépkedj be,
Szép leány, szép legény!
Vár a pap menyasszony,
Vár a pap vőlegény!

Gismonda meg Peti összenéztek és rázták a fejüket mindaketten fucsán.

— Hát bizony az öreg Amor becsapott — kezdte a szót Peti. — Ebbe a házba csak nem szállhatunk, hiszen ez templom.

Erre a szóra egy vigyorgó arcz tünt fel a kőfeszület mögül. Beleszólt a diskurzusba, a nélkül, hogy kérdezték volna:

— De bizony beszállhatok. Csak szálljatok be tubiczáim! Odabenn vár a pap reátok, a ki

egyedül képes kikorrigálni a ballépéseket. No csak előre, ne késsetek soká!

A szökevény szerelmes pár majd kővé meredt ijedtében. Az öreg Parobek volt az szóról-szóra, a ki beleszólt a vitába. Egész ünnepélyes külsőben jelent meg előttük, kipomádézott frizurával és kivaszt fekete gérokban.

Látván pedig a fiatalok ijedtségét, vigasztalni, bátorítani kezdte őket.

— Ne féljetek no, mert nálam vannak a szükséges irások. Két születési bizonyítvány, két keresztlevél, meg egy hadmentességi adókönyvecske. Nem lesz itt semmi baj, összead benneteket a pap minden teketória nélkül mihamarább.

A többit el tetszik gondolni. Bizony megesküdtek ott néhány hét múlva a szerelmesek, akár hiszik, akár nem.

Esküvő után aztán mentegetődzésre fogta a dolgot az öreg Parobek:

— Beláthatod édes fiam, hogy nemcsak a leányom, de az üzleti jó hírnevem is veszedelemben forgott. Az öregeid majd beleegyeznek, aztán minden jó lesz. De látod fiam Peti, legalább nyíltan beszélte volna velem, mert azt csak gondolhattad volna, hogy az öreg Amor eszén nem lehet tuljárni.

És a mióta megesett ez az esküvő, jobban virágozik az öreg Amor üzlete Görömbölyön, mint valaha.

totta a bizottság dr. Sipos Árpád elnökle alatt. A két városrészben összesen 754 választót irtak össze. Ugy látszik ezen városrészek választói évről-évre kevesbednek. Az 1896. évi lista is esést mutat 1895-tel szemben, s a most összeállított, bár még nem végleges névjegyzék ismét 46-tal kevesebb az ez évi 800 választóval szemben. Az ünnepek után kerül a sor v.-olaszira s a katonavárosi városrészekre.

* **Az iskolaszék ülése.** A nagyvárad községi iskolaszék május 26-án kedden délután 5 órakor ülést tart a város háza tanácstermében. Tárgy az ujonap szervezett iskolaszéki jegyző-kisegítő tanítói állás betöltése.

* **Szabadban.** A verőfényes szép nap kicsalja a város fullasztó, poros levegőjéből a szabadba az embereket. Könnyen hozzá juthatunk a friss levegőhöz mindnyájan, nincs okunk panaszkodni, hogy a szobában kell ülnünk. Közel két regényes, kitűnő levegőjű fürdő, a városban a hegyalján Karger pompás nyári mulató helye, városliget, Schlauch-tér, Rédey-kert, csak úgy tolong holnap bizonyosan mindenütt a közönség. Minden rendű és rangú nép megtalálja bőven a szórakozást, a szép pünkösdi napját mindenki szabadban jó levegőn töltheti.

* **Vizsgálatok az állami főrealiskolában.** A nagyvárad állami főrealiskolában az érettségi és évvizsgálatokat a következőképpen tartják meg. Az érettségi vizsgálatok szóbeli részét folyó évi jun. 12. és 13. tartják meg. — Az évvizsgálatok sorrendje pedig a következő: Junius 15. Vizsgálat a vallástannál valamennyi osztályban. Más tárgyból. I. A. osztályban: jun. 19, 23, 25. I. B. osztályban jun. 17, 19, 24. II. osztályban jun. 18, 22, 25. III. osztályban jun. 17, 20, 24. IV. osztályban jun. 17, 19, 23. V. osztályban jun. 18, 22, 24. VI. osztályban jun. 17, 22, 24. VII. osztályban jun. 18, 23, 25. — A magánvizsgálatok írásbeli részét junus 15., a szóbelit pedig 16. ejtik meg. A tanévet ünnepélyesen jun. 28. zárják be. A szülőket és tanügybarátokat ugy az osztályvizsgálatokra, mint az évvizsgálatokra szívesen látja az igazgatóság.

* **Kioszk a Körözsparton.** Rimanóczy Kálmán építész engedélyt kért a várostól, hogy a fürdővel szemben a Körözsparti korzón kioszkot állíthasson fel. A közlekedési szakszabizottság megtartotta a helyszíni szemlét, a mely alkalommal Busch Dávid nem javasolja az építési engedély megadását, miután az akadályozná a szabad közlekedést, elzárna a vízmerítőt, ott jön ki a fűcsatorna kellemetlen illattal stb. A bizottság az esetben megadhatónak véleményezi az építési engedélyt, ha a főmérnök kifogásait elhárítja Rimanóczy, s évi 50 frt bért fizet a helyért.

* **Czukrász-sátorok.** Weinberger Izidor, mint már említettük engedélyért folyamodott a városhoz, hogy a Sport-téren, a Korzón, a Schlauch-téren és a Városligetben hűsítőket, edességeket elárúsító sátrakat állíthasson fel. A szépségügyi és közlekedési szakszabizottság csupán a Schlauch-téren és Korzón felállítandó árusátrakra nézve véleményezi az engedély megadását. A bizottságban kifejezésre jutott az az óhaj is, hogy kívánatos volna egyes helyeken pl. a Boné-kuti sétányon ásványvíz csarnokok felállítása.

* **Rituális fürdő.** A nagyvárad orth. izr. hitközség a Pecze melletti telkén rituális fürdőt óhajtat létesíteni s e célból ártézi kufurását kezdte meg. Anélkül, hogy az ehhez szükséges engedélyt megkérte és megnyerte volna, már mintegy 100 méter mélységig haladtak a fúrással s kaptak is valamennyi langyos vizet, mikor a rendőrség neszt vette a dolognak. Mint halljuk, a másik baj az, hogy elszereződtek Rimanóczy Kálmán kufuróját, akiknek a Körözsparton tovább kellene furatni a már megkezdett ártézi kutat. A felhívás dacára a fúrómester a munka folytatását megtagadta. Mivel az izr. hitközség beleesik a Rimanóczy védterületébe, Rimanóczy feljelentette

a hitközséget, a kinek a hatóság az engedély nélküli kufurást betiltotta. A hitközség megítette a lépéseket az engedély kinyerése iránt.

* **Az iparos ifjak ünnepélye.** A nagyvárad iparos ifjak önképző egylete folyó hó 31-én dél u. 3 órakor az egylet N.-Teleki-utcai helyiségében h a z a f i a s ü n n e p é l y t rendez, mely alkalommal alkalmi fölolvasás és szavatelok fognak tartatni s melyre az érdeklődő iparos ifjúság és közönséget ez uton is meghívják és szívesen látják. — A teljes program most legközelebb fogjuk közölni.

* **Jutalomdíj a megyei irnokoknak.** A vármegyei irnokok részére a közelebb tartott rendkívüli megyegyűlés tudvalevőleg fejenkint 25 frtot szavazott meg az ezredéves kiállítás meglátogathatása céljából. Ez összeg ugyan elég kevés a kiállítás megtekintésére, de még is nagy örömet okozott a megyei irnokok közt. Különösen azért, mert a megye nem várakoztatta soká az összegre az illetőket, hanem tegnap már ki is fizették a pünkösdi ajándéknak jól bevált jutalmat.

* **Tűz a Hidegser-utczában.** Tegnap déleben tizenkét órakor tűz keletkezett a Hidegser-utczában, a melynek egy ház a mellékhelyiségekkel esett áldozatul. A tűz egy a ház közelében álló szalma boglyából indult ki. Kron Ignáczné, Bársony Róza és Veres Károly kőműves voltak az elsők, a kik látták, a mint a lángok a szalmaboglyából átsaptak a házra. Erre csakhamar értesítették a tűzoltóságot a közkorházból. A meggyuladt ház éppen a közkorházzal szemben állt, ami azon hirre adott okot, hogy a közkorház ég. A tűzoltóság csakhamar megjelent a helyszínén Mezei Mihály tűzoltó főparancsnokkal az élükön. A rendőrség is megjelent nagy számban. Ott voltak Rímmler Károly főkapitány és az összes rendőrbiztosok. A nép ekkor már óriási tömegekben vonult végig a fő utczán a tűz helye felé. A Hidegser utca 33. számú zsindeyes kis ház égett le a mellék helyiségekkel. A lángok martaléjka lett egy kövér hízó is. Az elégett házban Balogh Pál hentes lakott. A tűzoltóság megjelenése után azonban csakhamar lokalizálták a tüzet és a tűzoltók derekas munkájának köszönhető, hogy a közvetlen szomszédságában levő házat meg lehetett menteni. Nagy veszélyben forgott Popper J. háza is, mert pincze helyiségében nagyobb mennyiségű petroleum volt elhelyezve s így ha a tűz tovább terjed, könnyen nagy robbanás történhetett volna. A tüzet egy és fél órára teljesen elfojtották. A kár kétszáz forint, az elégett helyiségek biztosítva voltak.

* **A kikoszorozott szerb király.** Belgrádból írják lapunknak: Általános feltűnést kelt itt egy a moszkvai koronázással összefüggésben álló esemény. A király ugyanis tudvalevőleg rövid idő előtt felkérte Risztics János dr. volt kormányzót, hogy a moszkvai koronázáson képviselje Szerbiát. Ezt az alkalmat a király tulajdonképpen arra használta fel, hogy a neki minden oldalról tanácsolt kiengesztelődést Szerbia ezen kiváló államférfijával, keresztülvigye. Ámde Risztics a neki felajánlott képviseletet határozottan visszautasította s a mint a volt kormányzó környezetéből hírlik, ezt azért tette, mert ő az 1892. áprilisi kormánycsiny óta nem érzi magát hivatalva a szerb királyi házat a külföldön képviselni. Ezen visszautasítás folytán volt kénytelen a király a moszkvai ünnepségeken Franassovics tábornok hadügyminisztert a képviselettel megbízni, kit Péterváron nem is igen ismernek. A képviselet szüksége egyáltalán azért forgott fenn, mert Pétervárról egész nyíltsággal tudatták, hogy a királynak jelenléte a koronázó ünnepségeken teljesen felesleges.

* **Megszökött pék-kihordó.** Terber Mórné pék-üzlettulajdonos kiküldte Lammencsik Sándor segédjét a piacra egy kosár süteménnyel. A legény hűségesen eljárt a gazdasszonya megbízásában annyiban, hogy iparkodott eladni a reá bizott árukat, s el is adta az utolsóig. A megbízás másik részét azonban, hogy hozza azután haza a pénzt, vagy a gazdasszony feledte el, vagy a kihordó nem hallotta jól, elég az hozzá, hogy nem ment haza. se az nap, se más nap,

hanem megugrott a pénzzel. A hűtelen kihordót Terber Mórné feljelentette a rendőrségnél és most mindenütt keresik.

* **Tömeges áttérés.** A millennium megünneplése a Lipca közelében levő Peterd községben vallási viszályokra adott okot. A viszálykodások a görögkeleti pap hazafiatlan magaviselete miatt támadtak és már annyira kiélesedtek, hogy a lakosság egy része elhagyja vallását. A község lakosainak egy része görögkeleti vallású s ezek — mint lipcai tudósítónk írja — élükön a jegyzővel és tanítóval a millennium alkalmából istentiszteletet akartak tartani a templomban. El is mentek a görögkeleti paphoz, aki azonban kérésüket kereken megtagadta. Ezen a nép annyira felháborodott, hogy a jegyző és a tanító kezdeményezésére elhatározták, hogy mindnyájan áttérnek a görög-katolikus hitre. Elhatározásukat már be is jelentették és a pünkösdi ünnepen már a görög-katolikus templomban fognak ünnepet tartani. Nagyváradról egy fiatal pap ma utazott át Peterdre, hogy az új hívőkkel legyen.

* **A vízvezeték megayítása** alkalmából az összes (43) közutat bádög ivóedényekkel szerelték fel, hogy a járókelők és a falusiak szükség esetén élvezhessék a vízvezeték vizét. Alig egy év alatt azonban itt-ott van az ivóedényekből. Gonosz kezek összerongálták, lelopták, legtöbb helyen lánczostól, 21 kutról a bádögkat. Ezek nélkül pedig nem felelnek meg teljesen céljoknak, miért is a főmérnök előterjesztést tett a tanácshoz a hiányzó edények helyett újak beszerzésére.

* **XIII. Leó vágása.** Midőn XIII. Leó Brüsszelben pápai nunczius volt, Bellecombe márki egy izben rossz tréfát engedett meg magának vele szemben és megmutatott neki egy burnótszelencét, melyre egy hirhelt brüsszeli orfeum-énekesnő volt festve. A nunczius figyelmesen megnézte a képet s azután a következő szavakkal adta vissza a szelencét a márkinak:

— Nagyon szép hölgy, márki ur, bizonyára kedves felesége?

A márki elpirult és néhány pillanat mulva eltűnt a társaságból.

* **Tüzek a kaszárnyában.** A Ferencz József lovassági laktanyában egymásután több tüzeset fordult elő s ez alkalommal tapasztalták először tűzoltóink a vízvezeték nagy előnyét tűzvész alkalmával. A város mint a laktanya tulajdonosa gondoskodik kellő felszerelésről, hogy a kaszárnya területén elegendő véd-eszköz legyen készletben, amelylyel a tűzoltóság megérkezéseig a nagyobb veszedelem elejét vehessék. Próbát tettek, hogy a beszerzett tömlőkkel képesek-e az összes épületeket megvédeni. Kitént, hogy a kerítés mellett levő istállókhöz rövid a csőhálózat. Ez okból megfelelő hosszúságu tömlőket szereztek még be.

* **Egy nagyvárad iparos a király előtt.** Király Ő Felsége legutóbb, mikor megtekintette a kiállítást, hosszabban időzött a XV-ik (sokszorosító) csoport pavillonjában. Ez alkalommal jelen volt a kiállított tárgyai előtt Nagyváradról Schmiedt Gyula jeles könyvkötő is, kit Ő Felsége kalauzolója Gottermayer Nándor fővárosi könyvgyáros bemutatott a királynak. Ő Felsége nagy érdeklődéssel szemlélte a Schmiedttal kiállított remek díszműveket. Gottermayer bemutatta Schmiedtet:

— Schmiedt Gyula Nagyváradról.

— Nagyváradról? kérdé a király.

— Parancsára, Felség! válaszolt Schmiedt.

Majd a tárgyak fölé hajolva s az egyik tárgyra mutatva kérdé Ő Felsége:

— Mi ez a középső.

— Egy irómappa, Felség!

— Miből van? Szabadkézi munka?

— Tisztán bőrből Felséges Uram! szabadkézi

mozaik.

— És a többiek?

— Az Osztrák-Magyar monarchia és Schlauch

bibornok ur egyházi beszédei bőrből kötve, Felség!

— Igen szépek! Nagyon szép munka, —

mondá Ő Felsége s katonás köszönés után a többi tárgyakhoz távozott.

A király távozása után a jelenet szemtanúi gratuláltak Schmiedt Gyulának.

* **A polgári iskola butorzata.** Az új di-szes épületbe szeptemberben, az új tanév kezdetén költözik be a községi polgári iskola. Nézet eltérés volt az új épület berendezésére nézve a világitást illetően. Nem akarták a gázt bevezetni az épületbe, azonban mivel az iparostanoncz iskola is ez épületben nyer elhelyezést, s ez iskolának van legtöbb szüksége az esti világitásra, a városi tanács megbízta a gazdasági tanácsost és a főmérnököt, hogy költségvetést készítsenek s intézkedjenek a gáz bevezetéséről. A berendezés költsége 3356 frt 98 krba kerül.

* **Helyreigazítás.** Téves információ folytán jutott lapunkba a folyó hó 16-án a kertészeti kiállításról megjelent hír, most midőn a földművelésügyi m. kir. miniszterium kiállítási irodájából a 2620 számú értesítés és a pályahatározata kezünkben van, a következő helyreigazítást tesszük: A nagyvárad kertészkiállítások közül egyedül *Jelinek Ferencz műkertész kapta a millenniumi nagyjérmet.* A várad-velencei műkertészeti telepre vonatkozott megjegyzésünk tévedésen alapult, amennyiben a telep nem kapott semmit, csupán annak főkeretése, Farkas Józsefet jutalmazta a bíráló bizottság közreműködési érdemmel.

* **Halálozások.** László József folyó hó 23-ikán, életének 45-ik, házasságának 16-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor lesz Nagypereczes-utca 749-ik számú háztól. — Szilágyi József folyó hó 22-ikén, élete 37-ik évében, házasságának 9-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor lesz Nagy-Körözs-utca 704-ik számú házból.

* **Fürdő kedvezmények iparosok részére.** Czegléd Sándor, a Püspök-fürdő bérlelője több rendbeli kedvezményt ajánlott fel szegényebb sorsu iparosok részére. Az ipartestület elnöksége felkéri az ipartestület tagjait, hogy az esetben, ha a fürdőkedvezményeket igénybe venni óhajtják, az ipartestület irodájában jelentkezzenek.

* **Kellemes szórakozó hely.** A meleg idő beálltával, a ki csak teheti menekül a forró aszfaltos, kockaköves városból egy kis árnyas, üde helyre, hol friss levegőben elszórakozhat. Nagyvárad azonban nagyon szegény a kellemes üde szórakoztató helyiségekben. Mondhatni egyetlen nyári mulatóhelye Nagyváradnak Kárger Sándor pompás nyári vendéglője a Kálvária hegy alatt. Üde hegyi levegő, előkelő jó társaságot vonz naponta a szép helyre, hol cigányzene mellett kellemesen el lehet szórakozni.

* **Egy ezentrumparti lap Budapestről.** A Kölner Tageblatt Budapesten időző munkatársa, Gustav Delpy tollából nagyon érdekes tárczát közölt május 20-iki számában a magyar fővárosról és az ezredéves kiállításról. A tárcza írója Prágán és Bécsen át érkezett hozzánk. Bécsben éppen tanuja volt az árjádiakok millenniumi tüntetésének, a császárvárosban különben is oly dolgokat hallott, amelyek előre is elidegenítették a magyar fővárostól. Ezt a tárcza elején részletesen leírja. De hogy mily kellemesen csalódott, ezt ime saját szavaival mondjuk el:

De annál kellemesebb volt a csalódásom. Három napja, hogy Budapesten vagyok és mindaz, amit a városban és a kiállításban láttam, csodálattal és bámulattal tölt el. Azt hittem, hogy Magyarországon ázsiai vad embert talállok, aki egy kis nyugati kulturával kente be magát és helyette ősforrásból eredő nemes hajtásra akadtam, amelynek messzeágazó lombjai alatt oly jól esik megpihennünk. Keleti bűbáj van a levegőben és Budapest mégis Európának legmodernebb városa. Mert amit ma Budapestnek neveznek, az a budai vár kivételével mindössze csak huszonöt éves. Budapestnek hatszáz-ezer lakosa van, de a magyar ember olyan mozgékony és oly élet pezseg mindenütt, hogy lakosainak számát ekár kétszeresnek is véljük. Még a berlini Friedrich-strassén sem oly veszedelmes a kocsiforgalom, mint az Andrássy-uton. A budai vár sajátos ellentétben áll a modern várossal. Itt minden romokra és mulandóságra emlékeztet. De aki a Gellert-hegy tetejére fárad, annak lábai elé olyan paradi-

csom tárul, amelynek megalkotásában az Istennek és az embernek egyaránt része van. Isten megteremtette ezt az országot és az emberek ezt a várost!

* **Köszönetnyilvánítás.** A főreáliskola »Arany János« önképzőköré f. hó 6-án tartott estélyén felülfizettek: Főtiszt. Nátafalussy Kornél, Schlauch Josefina urnő 10—10 koronát, Szőke Gyula 6, Dr. Molnár Imre 4, Nemeskey Andor 2, Madaras Elek, dr. Demek Győző és Ifj. Tóth Ferencz 1—1 koronát. Fogadják a nemesszívű adakozók e helyen is kifejezett legbensőbb köszönetünket. — A rendezőség.

* **A püspökfürdőben.** Nagyban előkészültek, tekintettel az ünnepek alatt kiránduló közönségre. Este villanyval fényesen kivilágítják, délután pedig egy közkedveltségű cigányzenekar fog játszani.

* **Az amerikai sajtóról.** A New-Yorkban megjelenő Evening-Post hosszabb cikket közöl az amerikai s főleg a new-yorki sajtóról, panaszkodva annak nehéz helyzetéről, a mit az óriási konkurrenzia idéz elő. Egy lap alapítása és fentartása a mai viszonyok közt oly nagy költséggel jár, hogy egy millió aluli tőke nélkül hozzá sem lehet ahhoz fogni. A konkurrenzia dacára egyes nagyobb lapok kivételével az amerikai sajtó a tartalmat illetően igen gyenge lábon áll. Egyedül az effemer értékű hírek közlésében fejtenek ki a lapok bámulatos tevékenységet, de tudományos avagy irodalmi cikkeik, kritikáik igen gyarlók. A legnagyobb része az újságoknak képeket is közöl, de ezek oly primitív kivitelűek, hogy ezeknél az európai boulevardlapok is külön képeket közölnek. Humoros cikkeik az utcai elárúsítók szellemi nivójához mértek. Több ízben megkísérelték már az amerikai illetékes körök, hogy a sajtót magasabb polcra helyezték, de ennek első sorban az az akadály, hogy az amerikai művelt családok ismerve az odaváló hírlapírók keserű kenyérkeresetét, óvakodnak gyermekeiket erre a pályára adni.

A fog.

— Szomorú történet. —

Mr. Potts rettenetes fogfájásban szenvedett, s mikor már tovább nem állhatta, egészen halálra szántan elment Mr. Slugghoz, a kiváló fogorvoshoz, hogy az a beteg fogat kihuzza.

A fogorvos, a kinek oly nagy praxisa volt, hogy képtelen volt minden fogat személyesen kihuzni, épen egy elmés foghuzógépet talált fel, — amely gép automata működtet.

A genialis gépet gőzmotor hajtotta s állottegy igen komplikált emeltyű szerkezetből. — Ez a szerkezet egy fogot felemelt, kinyitott, előretolt, bezárt s ugyanezen pillanatban visszahuzta és magasan felrántotta s végre egy rugó által ismét előbbi helyére vitte.

Ezen bámulatos művet akarta Mr. Slugg legközelebb jelentkező patiensén kipróbálni s szerencsétlenségére ezen legközelebbi patiens nem volt senki más, mint Mr. Potts. Semmit sem sejtve ült le Mr. Potts egy székre s nyitotta ki száját a fogorvos kívánságára, a ki tőle távol állott; ebben a pillanatban ekezdett a szobában valami barátságatlan izé dolgozni, valami hosszú száraz kar nyomult elő, — aztán fujt, pöfékelt, prüszkolt s egyszer csak — rapsz! Mr Potts meg volt ragadva a fogainál fogva, az a kar a székéből kiemelte, a plafondhoz vágta, a levegőben megforgatta, kétszer-háromszor a falhoz vágta, jobbra és balra, hogy a csontjai ropogtak, azután a földre dobta, hogy elvesztette hallását és látását, végre ismét a levegőbe repült úgy, hogy a fejével a Mr. Slugg kedves papájának olajképét szakította keresztül, a lábaival pedig a nagy tükröt törte be, aztán még egyszer a levegőbe szállott a nagy lusterre, azt lerántotta és legvégül megpihent a fogorvos műszerasztalján levő hegyes kis műszerek közt.

Itt maradt fekve Mr. Potts, akit aztán összesomagoltak és gondosan hazaszállítottak, — otthon három óra mulva felébredt aléltóságából, összetört tagokkal ostoba fejjel és rettenetes fogfájással, — mert az a pokolgép kihuzta ugyan két vagy három lép fogat, de a rossz még mindig benn volt.

Két-három nap mulva elhatározta Mr. Potts,

hogy fogától, amely már türethetetlen fájdalmakat okozott, megszabadul, és pedig olyan formán hogy azt maga huzza ki. Hallotta ugyanis, hogy erre egy igen gyors, kényelmes és fájdalommentes methodus van. — És pedig — az ember körülköti a rossz fogat egy erős spárgával, a spárga másik végére egy golyót erősít, és ezt a golyót egy fegyverbe helyezi el, aztán — bumm a golyóval a fogat is kilövi, — ez a história olyan praktikusnak látszott előtte, hogy ezt kivinni röglön elhatározta.

Elővette tehát a fonalat, megerősítette a fogon és a golyón, elhelyezte a golyót a fegyverben, az ablakhoz lépett, és — nem, a lövés nem sült el, — Mr. Potts épen azon gondolkozott elüsse e, vagy nem, mert a fog fájása mintegy varázsütésre megszűnt. Várt egy-két tíz percig a fogfájás elmúlt.

»Na«, gondolta magában »oldjuk fel a fonalat«, egyszer csak, — bumm a fegyver elsül és a golyóval együtt a beteg fog is kirepül, (percenként 5 mérföldnyi sebességgel) a szájából.

Mr. Potts kiabálva és ordítva a padlóra esik göresökben vergődik ott, míg Mistros Prots bérohan és férjét nagy nehezen annyira magához téríti, hogy az ablakhoz vándszorgott egy kis levegőt szivni.

Nagy bután nézdegélt ki az ablakon és mit látott? — négy férfit akik egy férfinak a vérző testét vitték egy hordágyon.

»Mi történt ott?« kérdé ijedten.

»Valami gazember meglötte Mr. Dingust.«

»Mr. Dingus?« ez érdekes, és Mr. Potts meglepően gyorsan visszanyerte erejét, s hogy a részleteket is megtudja, vette a kalapját és elindult a vizsgáló biróhoz.

Épen vele egyszerre érkezett meg a sebesült is, aki miután magához jött elbeszélte, hogy egy fán volt és almát szedgetett, amikor egyszer csak egy lövés szólott, és ő ezombon találva a földre esett.

Hogy honnan jött a lövés, azt nem tudja s arról sincs sejtelme, ki lehet a gyilkos.

Az orvos hozzáfogott a seb megvizsgálásához és legelőbb is talált egy erős fonalat és azon esüngött egy nagy ólomgolyó, — a fonalat las-askán huzva erős ellentállást tapasztalt az orvos, míg ellenben a sebesült ordított, mintha nyársba huznák. Az orvos konstataulta, hogy a sebben még egy lövedéknek kell lennie, és kinyilvánította, hogy ilyen eset az orvostudomány annaleiseiben még nem fordult elő és hogy a tud. akadémiának okvetlenül beküld ezen eset felől egy értekezést.

Mindenekelőtt természetesen a lövedéket kell eltávolítani. E célból narkotizálta az orvos a patienset, és egy erélyes metszéssel megtágitotta a sebet.

Az operáció alatt Mr. Potts iszonyu gyomorfájást kapott és szeretett volna hamarosan hátra szálladni, de az orvos meglepetésében felkiált, mert a patiens czombjából egy — zápfogat huzott ki.

Az eset mindig érthetlenebbé kezd lenni.

A fogat semmi esetre sem használhatták mint lövedéket, mert szétmorzsolódott volna; lesem nyelhetette, mert hogy jött volna a czombjába, s hogy került a fonatra és a golyóhoz? másrészt a seb belső sebzésre vallott.

Az eset érthetetlen mondá az orvos »és az összes tapasztalataimat kinyulni látszik«. — A golyó, a fog, a fonat mintha az égből pottyantak volna alá, és pedig, — de mi baja önnnek Mr. Potts? rosszul van? hiszen ön vérzik!

— É . . . é . . . én vérzek?

— Igen a szájából vér ömlik.

— Oh, semmi, épen semmi, nemrégem vesztettem el egy fogamat.

— Ugy! és ki huzta ki?

— Én . . . é . . . én oh! hiszen én mindent bevallok, — én magam lőttem azt ki a számból.

— Ki . . . lőtte?

— Igen — és most elmondott Mr. Potts szegről-szegre, — mindent.

Természetesen, gyilkosság kísérlete miatt vád alá helyezték, és Mr. Dingus mikor alig, hogy felépült bajából, a dolog felől értesült, megesküdött, hogy Mr. Pottsnek a többi fogát ő lövi ki, a hallgatóság pedig meg akarta az alávaló gyilkost lynchelni.

Ettől azonban a vizsgálóbíró megóvta. Kiürítette a termet és mikor Mr. Pottssal egyedül maradt, hozzá lépett és azt mondá neki:

— Maga egy rettenetes nagy barom! értette.

— Hiszen én felfogom a dolgot Mr. Magian

járgatott, Mr. Potts, de hát nem tudtam sem arról, hogy a golyó kiszabadult, sem pedig arról, hogy Dingus a fán ül.

— Ejl! Ostobaság arról nem is beszéllek. De ha már egyszer lő, hát lője agyon. Most aztán ugyanannyi bajom van és fele költségeket kapom, ez komisszág. Mr. Potts, ezt jegyezze meg magának a jövőre nézve.

Mr. Potts, azonban egészen el volt szontyordva és belátta hibáját. — Mr. Magián aztán megsajnálta és megveregette a vállát »Na na« mondá, ne vegye a dolgot olyan nagyon a szívére. Menjen haza és máskor jobban csinálja a dolgát.

Mark Twain.

Lapunk egyes számai a következő írteltekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Somnauwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss ezégnél Kishid-fő,
Kutasi B. papirkereskedésében Uri-utca,
Frankel Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca.

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca-
Frankel Mari tőzsde és hírlapkiadó Kereszt-
deim csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetéseket is elfogadhatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ¹⁵ regg., 2 ¹⁷ éjjel, személyvonat 11 ³⁵ d. e., 2 ²⁵ d. u., 11 ⁰¹ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁵ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²⁰ reggel, 3 ¹² d. u., 1 ⁴⁵ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁵ délután, 2 ⁰⁵ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 2 ³⁰ regg., 8 ³⁵ regg., személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ²² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁰ d. u.	Vaskóh - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁵⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este,
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-fürdőre 8 ³⁰ reggel, 4 ¹⁵ d. u., 7 ³⁰ este, 6 ⁴⁰ reggel 2 ⁰⁰ d. u. 9 ¹⁰ este.	Püspök- és Felix-fürdőből 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ⁵⁵ este, 8 ¹⁵ reggel 3 ¹⁷ d. u., 10 ⁵⁴ este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

EGYLET.

Az ipartestület ülése.

Az ipartestület előjárósága folyó hó 21-én Bertsey György elnökle alatt tartott ülésében a következő ügyek nyertek elintézését.

A diszközgyűlés alkalmával az iparos ifjúság önképző köre dalárdájának szíves közreműködésért elismerő köszönetet szavaztak.

A pénztár vizsgálat és az ápril havi pénztári bevétel szerint előbbi 1178 frt 20 kr. készlet, utóbbi 130 frt 87 kr. maradványban lett megállapítva.

Bertsey György elnök dr. Altman Jakab ipartestületi segély pénztári orvost, főorvosnak, Jankovich János jegyzőt főjegyzőnek és Szpevár Pál inokot jegyzőnek nevezte ki.

Több apró összegű számlákra 136 frt 38 kr. utaltatott ki. Schüch József testületi ház bérletjének 1898-ik évben lejárandó ház szerződése az átalakítások és javítások elkészítésének kötelezettsége mellett 1904-ik évig, vagyis még 6 évre meghosszabbított. A házfelügyelői bizottságba beválasztották Bertsey György elnökle alatt: Andriska Károly, Gyagyovszky Viktor, Tarsoly Ferenc és Ujváry Vilmos előjárók.

Nagyvárad városa által a millenáris országos kiállítás megtekintése és tanulmányozása

ezéjéből felküldendő 10 iparos költségeinek pótlására megszavazott 250 frtnak, valamint ez alkalommal az ipartestület előjárósága által 4 iparos részére folyósított 100 forintnak kiosztása, illetve a felküldendők személyének megállapítása az e ezéből külön összehívandó előjárói értekezletre bízott.

Az Ausztriával való gazdasági kiegyezés kérdésében Budapesten ápril hó 26-án tartott népgyűlésen a nagyvárad-i ipartestület képviseltetésére felkért dr. Horváth János és Madary Gábor uraknak köszönet szavaztatott.

A kecskeméti, szegedi és tenkei ipartestületek zászló szentelési ünnepélyein az ipartestület képviseltetésére az illető ipartestületi elnökök kérték fel.

Czeglédy Sándornak, mint a Szent-László (Püspök) fürdő bérletjének, az ipartestület részére a nyári időnyre díjmentesen felajánlott 1 szoba és ahhoz fürdő, valamint kedvezményes árban adandó élelmézésért elismerő köszönet szavaztatott. A Felix-fürdő kezelésének ajánlatát figyelembe nem vették.

Vágásy Imre testületi ügyésznek az 1893-ik évben a testület ügyeiben tett ügyvédi eljárási díjairól való lemondásáért elismerő köszönetet szavaztak. Közre Lajos agg iparosnak időnkénti segély képpen 15 frtot kiutaltak. Kesztegi Schvarecz Jakab urnak az iparos kör olvasó termében felállított 60 forint értékű eszerép kályháért, Friedman Sámuel szoba-festőnek a folyosó kifestéséért elismerő köszönetet mondtak. A menházban levő nyílt folyosó beüvegeztetési munkálatait Gödény Sándor asztalosnak adták át.

— Uj temetkezési egyesület. Konyár községben, »Ezredévi temetkezési egyesület« alakult. Az alapszabályokat felküldték jóváhagyás végett a belügyminiszterhez, azonban a miniszter azzal küldte vissza a vármegyéhez, hogy nagyobb biztosítékot nyújtó módosítással egészítse ki az alapszabályokat, nehogy az egyesület működése majdan fenakadást szenvedjen.

IRODALOM.

Hölgyek és urak.

Fehér Dezső új könyve.

Nagyon szeretnék erről az új könyvről sok rosszat elmondani, — de nem bírok. Azt hiszem, hogy mindenki, aki uri embernek képzelet magát, úgy van vele, hogy csak azoknak tud valami hízogó dolgot mondani, akik több szimpáthiával viseltetnek iránta, mint ő irántuk.

Ha vannak, akik nem szeretik Fehér Dezsőt és az ő írásait, — azok bizonyára azért nem szeretik, mert mer őszinte lenni. Viszont nekem morális kötelességem volna Fehér Dezsővel a lapszerkesztővel örökös hadiábon állani, — de ha ezernyi hibája volna is, — mégis nagyon becsülném, mert az életben s írásaiban is az az ember, aki tud, akar és mer őszinte lenni. Eppen ezért nagyon valószínűnek tartom, hogy nem fogja sokra vinni azon a pár lyan, ahol mindenkinek annyi a sikere, amennyit követel magának, — de e nélkül bizony nem jut ki semmi.

Hanem ha egyszer rászánná magát, hogy igazán értékesíti magát és minden munkáját, — akkor igen csinos tőkét csinálhatna a tehetségéből.

Bizonyosan tudom, hogy Fehér Dezsőnek nem voltak u. n. irodalmi ambíciói, mikor a télen egy este a Magyar Király valamelyik asztalánál azzal lepett meg bennünket, hogy ki fog adni egy novellás könyvet. A legváltakozóbb érzelmek zürzavarában, az ő igazán ideges temperamentumával elhitette magával, hogy ő neki nincsenek irodalmi ambíciói, s olyan, sokat ad a saját véleményére, hogy ezt a képzelt dolgot csakugyan elhitte. Figyelemmel kísérem, hogyan készül a könyve, — s ez a módszer csakugyan neki ad igazat. Nehány év óta olvasom az írásait, — s meglepő, hogy nem igyekezett a legjobb dolgait gyűjteni össze. Ez a dondatlanság, ez a nemtörődömség jellemzi őt mint író. — s esodálatos, hogy mint újságíró valóságos mintaszerűen pontos és figyelmes ember.

Az ő poézisének alaphangja kissé sarcaszticus izű. Nincsen megelégedve semmivel, leg-

kevésbé az asszonyokkal. Meglátszik rajta, hogy szokott szerelmes lenni, s hogy mindig csak a pillanat behatása alatt áll. Roppantul haragszik a hősnőire. — pedig nem hiszem, hogy azok tényleg olyan rosszak, olyan nagyon keveset érőek, mint a minőknek előszeretettel rajzolja őket.

Az egész kötetből csak két novella válik ki, amelyek nem pesszimiztikus dolgok, a könyv első és utolsó darabja: »A Murilló-fej« és »Az Öreg Ámor.« Mindjárt kimondhatjuk azt is, hogy ez a kötet legértékesebb tárczája.

Van a kötetben nagyon gyenge dolog is: »A barátok«, amelyet hogy miért irt meg Fehér Dezső: nem tudom felfogni. Ha a metőr viszszaadja neki, hogy olvassa el még egyszer, — bizonyára eldobja, s ír rá egy szerkesztői üzenetet, hogy »a tárcza közölhetetlen.«

Fehér Dezső nagy előszeretettel filozofál ebben az új könyvében. Jól esnek ugyan vele polemikát kezdeni, — de nagyon könnyű volna. S meg is bocsájtjuk az ő akaratoskodását, mert még a tépelődéseiben is tud, szellemes lenni. És ez nagy dolog. Kár, hogy olyan nagyon sokra becsüli a közönséget, hogy nemcsak annyit mond el, amennyit anyagának művészi feldolgozása megkíván, hanem mindent, amit csak gondol vagy érez irásközben. Ha munka után kezébe venne egy nagy vörös plajbászt, s az írásából kihuzna mindent, amihez a közönségnek semmi köze, akkor könyve talán vékonyabb, de mindenesetre sokkal bevezettebb és értékesebb lenne. Ő nem festi az alakjait, hanem kifaragja, — csak az a kár, hogy keveset farag le belőlük, — s az olvasó előtt is gyakran eléggé kétszínűek és ravaszok maradnak. Persze ez az abszolút igazság, csak hogy akkor minek írni? Akkor olvasás helyett menjen az ember az utcára, s nézzen végig három, vagy négy figurát. A »gyengébbek kedvéért« kell írni, s annál olesőbb a népszerűség, minél kevesebbet kell gondolkoznia a tömegnek. S ez az igazság, mert hiszen ugyan miért fizetik s látják el kenyérrel, borral Fehér Dezsőt, ha nem azért, hogy gondolkozzék mások helyett?!

Nagyon becsülöm Fehér Dezső írásait, mert nem sok bennük a sablon, — a közismeretes írói »fogás«. Ezeket nem használja, éppen azért, mert nagyon jól ismeri őket. Sohasem farszolja magát Isten tudja miféle leírásokkal, — mert ez igen alkalmas ugyan arra, hogy hatást gyakoroljon a naivabb lelkekre, — de valójában csak staffage az elbeszélésben, — olyan, mint a kulissza a drámában. Az ócska nyűgöket le merte dobni magáról, — s eszel szerzett magának jogot ahhoz, hogy a munkáit értékeseknek tartsuk.

Talán főjellemvonása ezeknek a novelláknak a keresetlenség. Fehér Dezső nem akkor ír, amikor kell vagy akar, hanem amikor eszébe jut. Nem törődik senkivel és semmivel, — csak azt írja, amit igaznak hisz, vagy igaznak szeretne hinni.

A könyv stílusa is különbözik a napi termékektől. Naiv dolog noha kiemelni azt, hogy nyelvezete nem idegenszerű, hanem az különös benne, hogy a magyarságának sokféle ize van. Sokat járt-kelt az országban, meg aztán ha olvas, igazi művészi érzékkel veszi észre a nyelv finomabb sajátságait is. Néhol szinte felkiált az ember: Ni ez a Tömörkény hangja, — ni ez meg palócz gyerek, — juj ez meg nagyvárad-i stílus!

Nagyváradnak igen fejlett a zsurnalisztikája, — fejlettebb, mint Szegedet, Aradot, s a két német várost: Pozsonyt és Temesvárt kivéve bármely magyarországi városé, — de azért itt még sincs absolute semmi irodalmi élet. Ebben a nagy kietlenségben igazán jólesik üdvözölni egy ilyen derék nagyvárad-i terméket, mint a Fehér Dezső új könyve. Azt gondolom, hogy ez igazán esemény a nagyvárad-i zsurnalisztika életében. Aki jó és szép könyvet akar olvasni: vegye meg mindenki, — egy forintért árulják a »Nagyvárad« szerkesztőségében.

Dr. Mephisto.

— Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság az 1896. évi május hó 27-én, szerdán, d. u. 5 órakor, Budapesten, a Szent-István-Társulat gyűléstermében (Királyi Pál-utca 13. sz.) rendes felolvasó gyűlést tart, melyre a Társaság alapító, pártoló és rendes tagjait, valamint az

érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja. A felolvasó gyűlés tárgysorozata: 1. Folyó ügyek 2. Dr. Hajdu Tibor rendes tag felolvasása: Az örök világ lehetőségének kérdéséről.

— **»Keresztény elbeszélő könyvtár«** ezimén életrevaló kath. irodalmi vállalat indult meg. Célja keresztény szellemű elbeszéléseket, korrajokat és regényeket a legolcsóbb áron kiadni. 1. szám: **»Beatus barlangja«** Ára 40 kr. 2. szám: **»Az irországi kunyhó.«** Ára 25 kr. 3. szám: **»Vincze és Paula«** két hónap múlva jelenik meg. Ára 6 kr. Mindannyi érdekes és vonzó elbeszélés, kedves olvasmány ifjunak, öregnek, férfinak, nőnek egyaránt. Melegen ajánljuk valamennyit. Előfizetések utalványon e címre küldendők: Tisztelendő **Sztroiny Antal**, káplán urnak **Bék és Szent-András**.

SZINHÁZ.

LILI.

Hervé bájos zenéjű operettejé ma közepes számu közönség nézte végig. Azok, akik figyelemmel kísérték a társulat eddigi működését, nagy kíváncsisággal néztek ez előadás elé, most a két főszerep személyesítőjeivel igen nagy feladat jutott osztályrészül.

Lili kettős szerepét S. Aldor Juliskának osztották, a társulat első énekesnőjének. Az első felvonásban nagy dolga volt ugyan a fantáziának, hogy Lilit, a kis bakfischlányt megtudjuk különböztetni a primadonnától, — de az a művészet, amelyet a második felvonásban tanusított, bőven kárpótolt bennünket az első felvonásnak a némi fantáziát követelő Lilijeért. Ének-számaikat mindenkor precizitással s óriási hatással énekelte. A híres Thereson — románeczet meg is ismételtették. A harmadik felvonás bevezető zenéjében egy óriási gikszer, mely a karmestert egészen elkábította, majdnem kikököntette őt is a hangulatból, — de hiába ott minden, ahol olyan bámulatos rutin és nyugodtság van, mint aminővel S. Aldor Juliska rendelkezik.

Plinhard-ot életében először, ma Rózsahegy Kálmán játszotta; igen nehéz volt a feladata, — egy énekes darabban kellett alakítania egy hármassal jellemet, — s helyét tisztes sikerral állotta meg. Különösen az első két felvonásban ért el nagy hatást. A harmadik felvonásban az öreg tábornokot kissé túl élénknek, s mégis nagyon sokat reszketőnek mutatta be. Hangját azonban kitűnően tudja szerepéhez alkalmazni.

Megyeri Dezső Saint Hypothese grófja valóságos tanulmány alak volt. Az első és harmadik felvonásban már kitűnő maszkjával is igen szép hatást ért el. Alakításai főleg abban különbözött a többi Saint-Hypothese-ektől, hogy mindvégig diszkrét volt, s hogy soha egy pillanatra sem zökkent ki hangulatából.

Szathmáry Lajos De la Grange bárója az első felvonásban kifogástalan urasági inas kosztumban mutatkozott be. Ahhoz a kék frakhoz a tulságosan modern gallér, nyakkendő, mellény, nadrág abszolút nem illett, — s Szatmáry teljesen megelégedett arról, hogy ő bárót játszik. A második felvonásban már egészen türethető volt.

Bartos Gyula (Bompan professzor) ma igen szerencsés maszkot választott, — s egyébként is jó napja volt.

Szentgyörgyi István (Bouzincourt) egy klasszikus alakot mutatott be ma este — s kicsiny szerepéből is tudott olyan alakítást csinálni hogy igazán gyönyörködtetett bennünket. Kantay Teréz szintén rászolgált a közönség tetszésére.

Lányi Edith, Bérés Mariska és Baj-

nóczy Valéria szintén megérdemlik a közönség elismerését, amiért az ensemble kedvéért statisztaszerepre is vállalkoztak.

—ó—ó.

Hírek a szinkörből. A hét két újdonságából folynak most a színpadi próbák.

A **gyermekrablónő** bemutatója szerdán lesz. Ez előadásban az egész személyzet el van foglalva. A czinszerepben K. Szerémy Gizella erős drámai alakításai egyikét fogja bemutatni; szép szerepet játszik Fekete Rózsika. Kivülök különösen Vandreinek van első sorban pompás szerepe, melyben coupletteleket is énekel. A drámai szerepeket Szentgyörgyi, Klenovits, Bartos, Szatmári, Janovics játsszák. Rózsahegy és Leóvey játsszák a két kakasidomítót, kik a kakasviadalt rendezik. Ők most szorgalmasan próbálnak és freszírozzák a két kakast. Rendkívül érdekes és mulatságos jelenete a darabnak a második felvonásbeli kakasviadal és a 4-ik felvonásbeli intermezzója, mely Vandreik és Rózsahegy pompás duójával végződik.

Klári az első operette újdonság pénteken kerül bemutatásra. Igazi párizsi operette ez, melynek nemcsak bájos zenéje, de szellemes és mulattató szövege is van.

Színházi műsor:

Vasárnap délután: *Mályás diák.*

este: *Falu rossza.*

Hétfőn délután: *Viola.*

este: *Goldstein Számi.*

Keddén: *Bőregér.*

Szerdán: *A gyermekrabló nő* először.

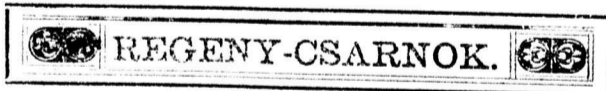
Csütörtökön: *Ugyanez.*

Pénteken: *Klári* először.

Szombaton: *Ugyanez* másodsor.

Igazságszolgáltatás.

A király joga. Az utóbbi időben megvívott sok miniszteri párbaj egyike sem került végtárgyalásra, miután a király minden egyes esetben élt a felségjogával, amelynél fogva bizonyos bűnpöröket megszüntetni van joga, vagy amint műnyelven mondják: törli a pert. Ez történt most ismét két miniszternek a párbajügyében. Az igazságügyminiszter ma arról értesítette a budapesti büntető törvényszéket, hogy ama bűnpörökben, melyek Fejérváry Géza báró miniszter ellen a Bernáth Bélával és Korbuly József szerkesztővel vívott párviadalk, valamint Jósika Sámu báró ellen a Klebelsperg Zdenko gróffal vívott kártpárbaj után indultak meg, a király szintén élt a pertörli jogaival. A dolgok ez állásában a kir. ügyészség, Erdély Sándor igazságügyminiszter leirata alapján, ha azt a bíróság legközelebb átteszi hozzá, e pörök megszüntetését fogja indítványozni.

Tom és én.

Irtta: **I. van Woude.**

26

»Ne sajnálkozzál. Legalább kinyíltak szemem és beláttam, hogy nagyon önző voltam. Sohasem gondoltam arra, hogy innen elkivánczoltatol. Természetesen el fegsz menni Adele lakadalmára és ottan maradhatok körülbelül tizenhárom napig; mondó csak, mit mondanál ahhoz, ha a télen körülbelül egy hónapra a környéken valahol, pl. Arnheimben butorozott szobát bérelnék. Te ottan jártál iskolába s így vannak ismerőseid is, én pedig amikor csak akarom, átjöhettek lóháton hozzád. Alig néhány órányira van ide. Én és Ást pedig hozzácsoktunk már.

»Nagyszerű! ... Milyen jó is vagy te Tom!

»Hágában sokáig egyedül kell kellene lenned és ezt talán csak nem akarod?»

Félnéken és szeretettel néz reám úgy, hogy nem tehetett mást, mint hogy átkarolom és elhalmozom esőkökkel.

»Mit feleltél nekik Tom?»

»Semmit!»

»Igen; tudod, hogy ilyen pillanatokban oko-

sabban cselekszem, ha ki nem nyitom szájamat. Ha beszéltem volna is, csak nem engedtettem volna a kérelmeknek. Ha van valami kérelmi valód, magad is megmondhatod nekem.»

*

»A te Tomod igazi medve«, mondja bosszankodva Adele, midőn néhány percz múlva vele találkozott. »Nagy beszédet tartottunk neki és a »nagyságos ur« nyugodtan meghegyezte az irónját és egy szóra sem érdemesített benneteket. A szájkák jobbra és balra hullottak, midőn pedig készen volt a plajbász-hegyezéssel, ott hagyott bennünket és elment. Mit mondjon az ember ehhez?»

»Sajnálom ... de ő ilyen.«

»No ha én volnék a felesége, majd másra tanítanám. Hidd el, egy asszony mindeat érhet el férjétől, ha jól tud vele bánni. Mi asszonyok gyöngeségünk daczára ravaszak vagyunk; a férfiak őszintébbek, de ügyetlenek és ostobák. De kis csacska nem használod hatalmadat!«

Egyedül hagy az ablaknál és én, mint a gyermek, a kit megbüntettek, gondolkodom a fölött, a mit hallottam.

Nem, nincs hatalmam Tom felett. Ha óhajaim befolyást is gyakorolnak reá, de engedékenységem tisztán jóságának következménye. Hátározott férfiú. Olyan, mintha vasból öntötték volna. Szegletességét talán idővel megszüntethetem, de alapjában véve, nem változtathatom meg. Vajjon Adele képes lesz e reá, hogy Sándort mindarra bírja, a mit óhajt ... Talán az ilyen engedékeny férjet nem is tudnám szeretni. Épen azért szeretem Tomot, mert ő az ur a házban.

Nem, Adelenek nincs igaza. Nem akarok e nőkhöz tartozni. A mint ott ült előttem és várta feleletemet, hogy az én óhajom volt-e őt elhagyni, ott én voltam az a ki engedett a kérelmeknek — és mégis ő volt az ur! E percekben éreztem, mennyire áll fölöttem.

*

Boudoiromba menekültem és ott kisirom magamat.

Elmentek. Ma reggel elutaztak mindnyájan és olyan csendes itt minden most a sirban. Kihaltak a szobák. Az ember nem hall mást, mint az eső szomorú zugását.

Tom, úgy látszik, szintén szomorú, természetesen nem azért, mert elutaztak, hanem azért, mert annyit sírok. Ugy tűnt fel előttem, mintha minden vígság és fény nekik együtt eltűnt volna Brinio örökségéről. Azt hiszem, legjobban azt szerették volna kiáltani: »Szegény Son«, de Tom kedvéért elhaltattak.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A hercegprimás beteg.

Budapest, máj. 23. (Saját tud. táv.) Vaszaray Kolozs hercegprimás tegnap hirtelen annyira rosszul lett, hogy le kellett mondania azon tervéről, hogy Bécsbe menjen. A hercegrimás ma még mindig beteg, úgy, hogy egész napon át nem hagyta el szobáját.

Requiem Károly Lajosért.

Bécs, máj. 23. (Saját tud. táv.) Ma tartották meg az elhunyt Károly Lajos főherceg lelkiüdvéért a gyász. istenitiszteletet. Az istenitiszteleten, melyen Gruscha bibornok pontifikált, megjelent a király udvarával, ott voltak a hűlföldi udvarok képviselői, a hatóságok és nagy számu közönség.

Koronázási küldöttség.

Bécs, május 23. (Saját tud. táv.) Ő szentsége XIII. Leo pápa küldöttsége ma Croy herceggel ide érkezett. A pápai küldöttséghez hétfőn csatlakozik Agliardi nunczius is és így mennek együtt Moszkvába, a czár megkoronázására.

Belgrád gyásza.

Belgrád, május 23. (Saját tud. távirata.)
Tegnap gyászistentisztelet volt Károly Lajosért, melyen a király is jelen volt.

Uj berlini nagykövet.

Belgrád, május 23. (Saját tud. távirata.)
Bocinevics volt külügyminisztert, a király rokonát, kinevezték berlini nagykövetté.

Konstantinápoly megnyitása.

Budapest, május 23. (Saj. tud. táv.)
Ma nyitották meg a kiállításon a »Konstantinápoly« látványosságot. A megnyitás, mely nagy ünnepekkel ment végbe óriási közönség volt jelen és gyönyörködött a tömérdek rakétában, melyeket sűrű egymásutánban bocsájtottak fel.

Bányarobbanás.

Resieza, május 23. (Saját tud. táv.)
Óriási szerencsétlenség történt ma városunkban. Ugyanis egy bányarész ismeretlen okból felrobbant és körülbelül harmincz munkást a romok alá temetett. A munkások nagyrészt sikerült az életveszélyes helyzéből megmenteni, egy részük azonban halva maradt a romok alatt.

Sváb bucsusok tisztelgése.

Budapest, május 23. (Saj. tud. táv.)
A torontáli sváb bucsusok ma tisztelegtek Schmidt kiállítási: igazgatónál, megköszönvén jóakarátát. Egyben ellejtettek még egy néhány táncot. Schmidt a figyelmet számítandó, délben megvendégelte őket. Délután elutaznak.

Sztrájkoló község.

Budapest, május 23. (Saját tud. táv.)
A maga nemében páratlan sztrájk ütött ki ma reggel Kispesten. Nem kisebb dologról van szó, mint arról, hogy a község a mai naptól kezdve nem használja a drága vicinalist és társaskocsin közlekedik be a városba. A sztrájkot már régen tervezik, az ünnepies megkezdése azonban ma reggel 5 órakor volt, még pedig úgy, hogy a lakosság magánfogatokra és omnibuszokra ült és a vonat előtt haladt be a városba.

A menetet a magánfogatok kezdték meg, a melyek zászlókkal voltak díszítve, ezek után haladtak a cigányzenészek, majd tíz omnibusz következett, a melyeket zsufolásig megtöltöttek a kispesztiek. Mielőtt a vonat »Stefán«-hoz beérkezett volna, elindul az omnibusz menet és mindig előbb érven megálló helyekhez (a vicinális nagyon lassan halad) mindenütt felszedte az utasokat, úgy hogy a vonatnak csaknem üresen kellett a fővárosba jönnie. A menetet a már előre értesített községi lakosság lelkes éljenzéssel fogadta, a mely már kora hajnal felkelt és az egész utvonalon talpon volt. Ma már 20 omnibuszszal rendelkezik a község, a mely számot 30-ra akarja kiegészíteni, úgy hogy rendszeres omnibusz-közlekedést létesített 10 percenként való indulással. Az omnibuszon most a lakosság személyenkint 10 krt fizet, a Stefán megállóhelytől a Ludovica-ig csak 5 krt.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Budapest, május 23.

B u z a tavaszra, bácskai	6.84
» tavaszra, északi	6.86
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept-okt-re északi	0.—
R o z s tavaszra, bácskai	0.—
R o z s tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i június-juliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.25
» aug.-szept.re, északi	10.35

Bécs, május 23.

B u z a tiszai	7.35—7.75
» bányai	7.15—7.65
» bácskai	7.10—7.50
» szokványúru őszre	7.03—7.05
B u z a szokványúru tavaszra	7.05—7.07
R o z s tiszavidéki	6.80—6.95
» szokványúru őszre	6.58—6.60
» szokványúru tavaszra	6.11—6.13
T e n g e r i magyar	4.30—4.40
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.70

Hivatalos arfoiyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. május 22.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-85	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.20
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	150.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.80
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	376.50
Osztrák hitelintézeti részvény	349.20
Osztrák-magyar államvasúti részvény	346.—
20 fankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.15
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Vasárnap, 1896. május 24-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével két előadás.

Délután 4 órakor félhelyárral:

Mátyás diák

és a czinkotai nagy itcze.

Történeti színmű.

Személyek:

Mátyás	—	Klenovits Gy.
Malocsai, kincstárnok	—	Török Károly.
Oláh, kincstári írnok	—	Szathmáry L.
Czinkó Mihály, sáfár	—	Bartos Gyula.
Lőrincz, apród az udvarnál	—	Béres Mariska.
Kupa Mátyás, a czinkotai kántor	—	Szentgyörgyi I.
Rebeka, neje	—	Kantay Teréz.
Zsigmond) fogadoit gyermekei	—	Józsa Lajos.
Katalin)	—	Bajnóczy Val.
Idegen nő	—	Laczkó Aranka.
Órsi prépost	—	Janovics Jenő.
Tót diák	—	Vendrey Ferenc.
Gyékény) parasztk	—	Rózsahegy K.
Káka)	—	Leővey Leó.

K z d e t e délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárral:

FALU ROSSZA.

Népszínmű.

S z e m é l y e k:

Feledi Gáspár, gazdag falusi földmivelő	Szentgyörgyi I.
Lajos) gyermekei	Rózsahegy K.
Boriska)	Fekete Rózsika.
Bátki Teresi, árva Feledi Gáspár gyám-sága alatt	Thuresányi O.
Göndör Sándor, szolgálégény	Dayka Balázs.
Finom Rózsá, menyecske	S. Áldor Juliska.
Csapó, gazdaember	Gergely M.
Csapóné	Kantay Teréz.
Sulyokné	Fehérváryné.
Tarisznyásné	Kőrösiné.
Kántor	Szabó Domokos.
Egy öreg paraszt	Török K.
Megyei csendbiztos	Józsa L.
Gonosz Pista, bakter	Vendrey F.
Gonoszné	Szelényi E.
Czene, cigány primás	Leővey Leó.
Adus, vén czibalmos	Vank István.
A makkhetes kocsmáros	Sarkadi.

Neje — — — — — Vankné.
Józsa, béres — — — — — Szathmáry L.
Cserebogár Józsa, szőlőpásztor — — — — — Bartos Gy.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, Hétfőn, 1896. május 25-én,

Délután 4 órakor félhelyárral:

V I O L A,

az alföldi haramia.

Énekes népszínmű.

Este fél 8 órakor rendes helyárral:

Goldstein Számi.

Énekes bohózat.

E l ő k é s z ű l e t e n:

Klári.

A gyermekrabló nő.

Legújabb francia operette.

Látványos dráma.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Nagyvárad legegészségesebb

nyári mulatóhelye.

A tavaszi időbeállítással tisztelettel ajánlom az üdülni, szórakozni vágyó s különösen a nyárlakkal nem bíró közönség szíves figyelmébe a **Kalvaria-hegy alatt levő**, tiszta, üde hegyi levegőjű s ujjonnan átalakított, árnyas

nyári mulatóhelyiségemet.

Igen kellemessé teszik a szórakozást közvetlen a vasut mentén fekvő helyiségemben a naponta sűrűn közlekedő vonatok.

Nagyvárad e közkedvelt, kellemes szórakozó helyén szerdán, pénteken és szombaton délután két, más napokon három jól gondozott, fedett

tekepálya

továbbá kellemetlen idő esetére tágas, díszesen elkészített

fedett terras és üvegezett terem

áll t. vendégeim rendelkezésére és kényelmére.

Jó cigányzene.

Minden pénteken rántott harsa.

Ajánlom általánosan elismert és közkedvelt nyári mulatóhelyiségemet tisztes társas-összejövetelekre, majálisokra, nyári táncestélyekre, menyekzők, névnapi ünnepélyekre; az alkalmi ünnepek jó időben árnyas, szabad helyen, kedvezőtlen időben pedig a fedett üveg-teremben tarthatók.

Főtörökvésem, hogy izletes étellekkel, tisztán kezelt, hamisítatlan homoki és hegyi boraimmal t. vendégeim meglegedését kiérdemeljem.

Pontos kiszolgálásról gondoskodom.

Kárger Sándor,

nyári vendéglő tulajdonos.

Telefon összeköttetés.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásainak, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzölésésként alkalmaztatik küszvénylél, csúznál, tagszaggatásnál és meghüléséknél és az orvosok által bedörzölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyártó Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-tárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

Richter F. Ad. és társa, eszt. és kir. udvari szállító, Rudolstadt (Thüringia).

AJÁNLOM

a mélyen tisztelt közönség becses figyelmébe, hogy
Nagyvárad és Biharmegye

részére

mint eddig, úgy az idén is

friss töltésű

*Ásvány-gyógyvizek és forrás-
terményekből*

nagy lerakatot tartok,

s azokat

a legjutányosabb áron árulom.

Árjegyzéket kívánatra a legnagyobb készsége-
gel és bérmentesen küldök.

Megjegyzendő, hogy miután minden
ásványviz-kereskedő, ásványviz készlete — a
törvény rendelkezése folytán — a városi
főorvosi hivatal ellenőrzése alatt áll
csakis friss töltésű ásványvizek jöhetnek
forgalomba.

Nagyvárad, 1896. május 1-én.

teljes tisztelettel

122 4-10

JANKY ANTAL.

Borszéki víz egyedüli főraktára Nagyvárad és Biharmegyére.

Megérkeztek

az összes friss töltésű ásvány és gyógyvizek, melyek közül Bihar-
megye és Nagyvárad területére

ez évtől egyedül és kizárólagos főraktárt

birunk, a következők:

Borszéki borviz,

Bikszádi égvényes konyhasós savanyu víz,

Selters originál víz,

Vénus égvényes savanyu víz.

Fontos: Miután az összes ásvány és gyógyviz készletünk

a városi tisztii főorvosi hivatal ellenörködése alatt áll,

raktárunkon folyton csak a legfrissebb töltésű vizek vannak, mivel
a más évről visszamaradottak megsemmisítettnek, ugyanazért leg-
melegebben ajánljuk a t. cz. vevő közönségnek szükségleteit raktá-
runkból fedezni.

113 5-6

Kitünő tisztelettel

K Á D Á R és K I S S.

Bikszádi savanyuviz egyedüli főraktára Nagyvárad és Biharmegyére.

Selters víz „Originál” egyedüli főraktára Nagyvárad és Biharmegyére.

Vénus forrás egyedüli főraktára Nagyvárad és Biharmegyére.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA
Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
FONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

P A P I R- és I R O D A S Z E R E K

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, czégünkkel ellátott aczéltollak.

Szabott ár!

NEUMANN M.

FÉRFI-, FIU- ÉS GYERMEK-RUHA TELEPE

NAGYVÁRAD, KISHID-FŐ (LÉVAY-PALOTA).

Szabott ár!

TELEFON.

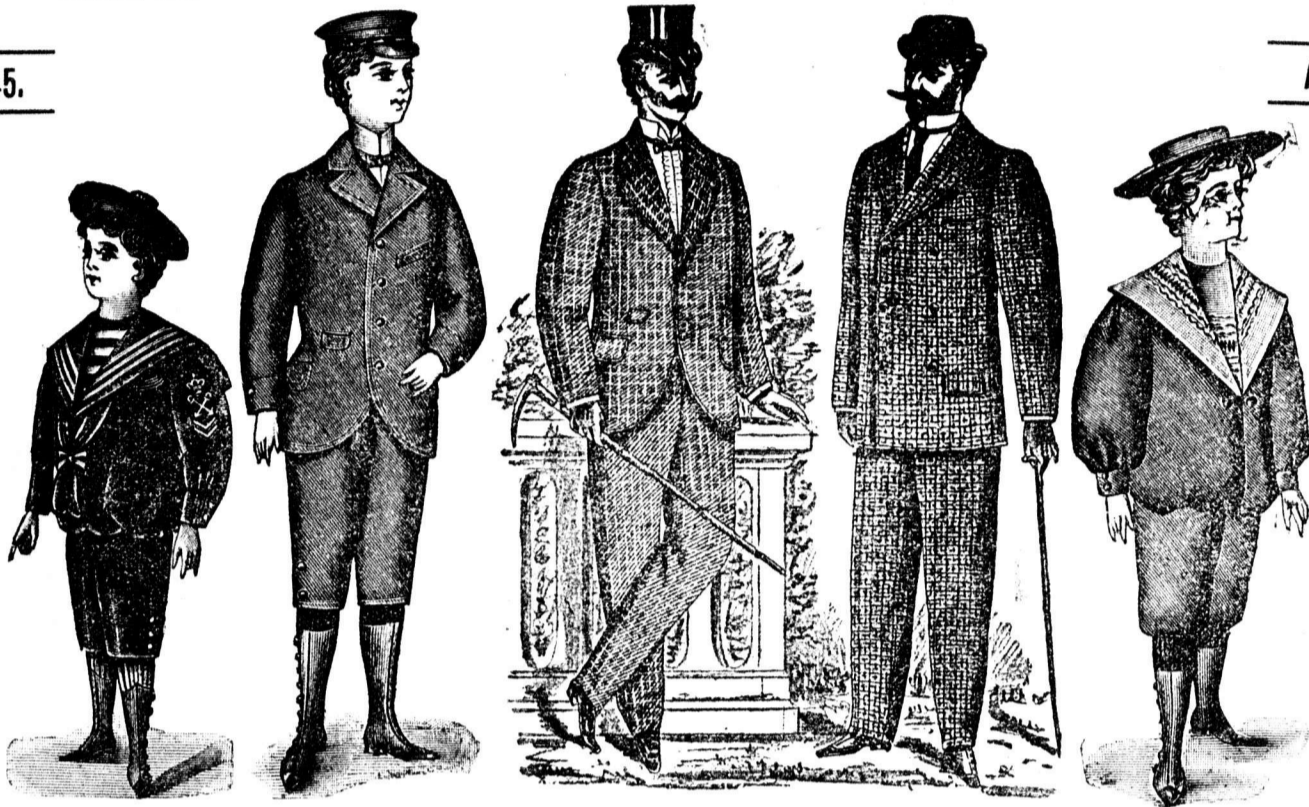
TELEFON.

Alapított 1845.

Alapított 1845.

Raktárak:

Arad,
Temesvár,
Ujvidék,
Pancsova,
Nisch,
Sofia,
Szerajevo,
Szilisztria,
Meran.

Raktárak:

Nagyvárad,
Debrecen,
Eszék,
Zágráb,
Fiume,
Leibach,
Trieszt,
Beckerek,
Belgrad-

Központ: Bécs, Mariahilferstrasse, 35. — Bécs, Kärnthnerstrasse 31.

Budapest: Muzeum-körút 1.

Szabott ár!

Mérték utáni megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Szabott ár!

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE

NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmebe kitűnő minőségben és az egyház rendeletei szerint valódi tiszta méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Alapított 1835.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr. 3 frt.
Elsőrendű husvétli-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.
Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.
Méhviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.
Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr., 1 kgr. 2 frt.
Finom (ömjén) 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgálok. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 kilogramm mennyiségtől kezdve, bármely postaállomásra díjmentesen csomagolva, bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 0-32

FRÖHLICH JÓZSEF.

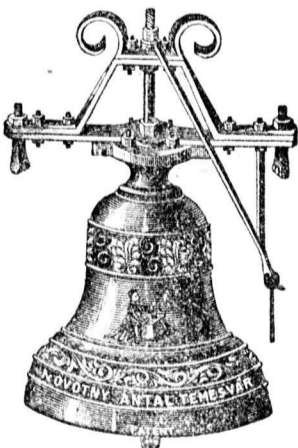
Egy ügyes fiu tanulól fölvetetik.

NOVOTNY

harang- és

ANTAL

érczöntődéje

ajánlja magát a t. ez. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy, hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, miáltal a harang a megrepedéstől megóvatik

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitiintetett, átlukasztott szabadalmazott

harangjait,

(243) 20-26

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 kgrmos egy ily 260 kgrmu haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronával való felszerelését, vertvas harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli harangok mindig raktáron vannak.

Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálok.

NOVOTNY ANTAL, Temesvár, Gyárvaros.

Pünkösdi.

Fehér rózsá, piros rózsá,
Szép pünkösdi rózsá!
Arany napfény, ezüst harmat
Mosolyog le róla.

Hajladozó piczi bimbó
Rengő-ringó ágon,
Ma született, ma feselt ki
Kelő napsugáron.

Pünkösdnapra ezer rózsá
Lepte el a fákat,
Míg a lepke sorba szállja,
Bizony belefárad!

Rengő ágon, rózsáágon
Bimbó fakadása, —
Nem más, mint a jó Istennek
Egy-egy mosolygása!

Erdélyi Zoltán.

Egy uri kocsis.

Van-e még uri kocsis? Már olyan, a kinek ha kezébe kerül a gyeplő, rögtön megéri a ló, hogy most ő különb állat, mint a többi földet taposó négy lábu. Uri kocsis, aki kitartó, nem zsidbad el a keze egy-két nap alatt, nem marjul meg sem a karja, sem a lába s nem fogyatkozik meg az ébersége egy pillanatra sem, a kinek nem kell francia zabola, hogy a vad csikókat is együtt tartsa s a ki az öreg lóban is föl tudja kelteni azt az öntudatot, hogy ő most parádés állat: ilyen kocsis nagy ritkaság manapság.

Magyar urak nem kocsin parádézhatnak már, hanem vicinális vasuton. A gőzrejáró masina ott pöfög immár minden valamire való erdőszélen, sőt még a semlyékes rétségen is. A ki okos ember: vasutat épít, nyer is rajta és meg sem fázik, ha utazik. Szükség nincs arra, hogy napijáró utakat tengelyen tegyen meg valaki. Szép menyasszonyokat sem szokás csillagveretes szerszámok lovakon szállítani haza az ősi házba. Nyugodalmassabb az utazás bársony bélésű kupétákban Velence felé. Mire való volna az, hogy a mézes hetek bűbájossága, a kis menyecske legszebb emlékei a családi fészkek virágillatos szobáikhoz fűződjenek? Ej no, van is abban valami, hogy az első csókknak, az édes öleléseknek, az első lángolásoknak emlékeit úgy elhagyogatják az ifju párok a különféle papirtapétás hotel-szobákban, megszedítő hajókabinokban, kopott csónakokban, mint az utánunk járó újságok czimszalagjait! Tesz is valamit, hogy későbbet még csak ennyit sem mondhatunk el: ime, emlékszel-e édes erre a rózsátőre, három napos asszonykorodban együtt szakítottunk róla egy-egy bimbót; a mit én szakítottam, az a te szőke hajadba került s a mit te szakítottál, az én gomblyukamba, aztán megcseréltük. Mennyi csók és mennyi boldogság járt együtt ezzel a cserével! Két szerelmes lélek ismét kicserélődött s fölolvadt egymásban.

Abban az időben, a mikor ez a történetke kezdődik, még nagyon megbecsülték a házas élet első emlékeit s boldog volt az az uri kocsis, a ki egy-egy fiatal párt szállíthatott a fészkekbe. Dehogy nézett volna hátra csak egy pillanatra is. A hol jó volt az ut, neki eresztette a csikókat: a selyemkendő libegett-röpdösött a ló füle mellett, apró pergő össze-csendült, az ostor pattogott s a lovak kényesen szedegették lábukat. A kocsizörgésből, a lovak ütemes dobogásából mintha kihangzanék a lakodalmi muzsika kontyoló nótája. Micsoda édes dolog ilyenkor két szívnek együttes dobogását meghallgatni; s micsoda jó váncos ilyenkor egy fáradt asszony főnek a szerelmes férfi kebele!

A hol göröngyös volt az út, szakadékos hegyoldalon gördült a kerék: ott úgy tartotta a gyeplőt az uri kocsis, mintha vashál lett volna a két karja, mert a ki egy menyasszonyt megriaszt, olyan, mintha az Istent káromolná s mert minden kocsis ismerte a nótát:

Akkor jó az ut, ha egyenes;
Akkor édes a csók, ha csendes.
Kerülöm az utat, hogyha bukka-bukkanós,
Vállalom a csókot akkor is, ha czuppanós.

Ha a kocsi befordult az erdők homályába, a lombos ág lehajlott a szerelmesek felé s az utszéli harangvirág kaczerán nézett ki a fű közül: az uri kocsis még rövidebbre fogta a gyeplőt s csattogtatta az ostorát. A ló ficzánkolt, játszott, csörgött rajta a pergő, fel-felhorkolt s ebben a zajban nem hallatszott meg a csók. A valódi bravuros hajtás akkor kezdődött, a mikor a kocsi a határba ért. A fölvirágozott lovak röpdültek. Minden ujjmozdulatnak a gyeplőn s minden ostorsuhintásnak meg volt a maga célja. Egy nyomás a kis ujjal s az ostorhegyes magasra fölívta a fejét, hogy a szájából a hab sziporkázva hullott a hátára, egy másik ujjnyomásra a gyeplős kihuzta a nyakát és bókolt az utonálló éljenző közönségnek, a rudas kaczerán rázta a sörényét, csak a nyerges szedegette lábait kevélyen, minden cifraság nélkül.

Ugy kellett lenni, hogy mire a kocsis egy merész, majdnem nyolczast kivágó fordulat után beröpült az udvarra: fehér legyen a hatból mind a négy ló. Ez hozzátartozott a kocsis-virtushoz.

Az ilyen kocsisnak volt a jussa: kiemelni a menyasszonyt a kocsiból gyöngéden, vigyázattal, uri tartózkodással s elsőnek megcsókolni a kezét. Ezzel avatták föl asszonyt s csak ezután szólították így az öreg urak: Isten hozta hugomasszonyt. És kapott az uri kocsis a fáradságért egy kézzorítást a fiatal férjtől s az övé volt az a selyem kendőcske, a mely a nyerges füle mellé volt kötve s a melyre a menyasszony mátkasága idején himezte ki a maga leánykori nevét.

Egy időben Pellédy Móríc volt az első kocsis a Szilágyságban. Mire huszonhat esztendő lett: annyi menyasszonyi selyemkendőt összehajtott, hogy a belső szobájába csinálhatott azokból két ablakfüggönyt. Hány lovába kerültek ezek a finom kendőcskék? Bánta is ő. Csak arra gondolt, hogy mennyi szerelmes gondolatot behihmeztek. Ebbe a menyasszonykendős szobában nem gyujtott volna szivarra egy világért. Ez volt az ő aziluma még akkor is, a mikor a hó már beeste a haját ezüst fehérre.

Volt ő pedig nem ritkán hamis legény is. Nem volt olyan valamire való falu, a melyben a lovait meg ne kellett volna itatni, ha egyedül utazott s be ne kellett volna néznie, hol egy dászálnak, hol egy tüzes szemű zsidó menyecskének, hol a bíró uram friss feleségének az udvarára: vajjon sült-e most ott friss lángos s van-e frissen tejt bivalytej és vajjon pirosabb-e a menyecske orczája, ha csokolják? Kiváltképp a szépséges oláh leányok és menyecskék közt simogatták sűrűn a fekete hullámos haját s kétszeresen kipöndörített puha bajuszát.

Azokról a vadászatokról, a melyeket télente rendezett, még ma is úgy beszélnek az öreg urak, hogy csettentenek a nyelvükkel. Minden vadász mellé oda vezényeltek tarisznyahordó gyanánt egy-egy duzzadó, piros-pozsgás fátát. Csak úgy fénylett rajtuk az aranypénzes csecebecse, virult az orczájuk és virított a katrinczájuk.

Hanem, a kinek a lakodalmán ott volt Pellédy Móríc, a kit az ő sárkány lovai szállítottak a családi fészkekbe: azok az ő szentjei voltak. Azokról ne merészt legyen senki egyetlen kétségeskedő szót mondani, mert megszegyénítette s aztán megverte kit karddal, kit meg csak ököllel úgy, hogy nem volt maradása azon a vidéken, pusztulnia kellett. Babona lett, hogy a kit az ő öt lova röpit haza, annak »múszáj« boldog házaspárnak lenni s a kinek a selyem kendője ott van az ő szobájában: az meg van védve. Pedig nem csupán uri népnek volt a kocsikázatója. Babonás hajadonok, ha fekete boeskorba vagy piros csizmában járultak is eléje, hogy lenne a vőfélyük: azokat is épp annyi gyöngédséggel ültette föl a kocsijára.

Szépséges Anica is, egy gazdag oláh leánya, abban a babonás hitben élt, hogy nem lesz meg a boldogsága, ha nem a Domnu Móríc sallangos lovai röpitik az új kőház udvarára, a hova szivszakadva várja már Juon a

Draku, az a villogó szemű markos legény, a ki ököllel töri össze a bivaly koponyáját s kegyetlen szilajsága nem kiméli még az édesanyját sem. Anicza magára öltötte a hófehér lenvászon rokolyáját, csinosan elrendezve a selyemhímzésű katrinczáját, kerek nyakát és dagadó keblét telerakta lánczon csüngő arany pénzzel, a hajába beletűzött két csipkerózsát s beállított Domnu Mórícához. Égett a két piros orczája, ragyogott a két örvénylő fekete szeme s reszketett a két kerek válla, a mint beköszönt:

— Mi baj, Anicza?

A leány lesütette az égő szemét, szóvalan maradt s nem tudott mit csinálni a két kezével.

— Beszélj Anicza? Tudsz te pörölni is. És ha dalolsz... No, mi bajod, édes:

A leány elszántan fölkapta a fejét, hogy a sok aranypénz összezsúrdult a nyakán, a két szeme lángolt, hirtelen átkapta a Pellédy nyakát — most már tudta mit csináljon a két kezével — égő ajakkal suttozta:

— Az a bajom, hogy szeretlek.

Másnap Anicza kijelentette Draku Juonnak hogy nem megy hozzá s nem megy férjhez soha. Mikor pedig a legény kigyult szenvedéllyel az öklét emelte rá, kiegyenesedett s bátran kiálltotta:

Mert a főszolgabíró szeretem.

A legény leeresztette az öklét s elrohant. Az nap éjszakáján arra riadt föl álmából Pellédy Móríc, hogy az ablakát valaki bezúzta s villogó késsel a kezében ugrott be azon Juon, a Draku s ordítva vetette rá magát. Hirtelen ráhajította a takaró pokróczát s mig Juon ezzel bajlódott, ő kiszökött az ágyból, egyet csavarintott a legény kezén. A kés kiesett belőle. Azzal megállott előtte nyugodtan és így szólt:

— Az Anicza miatt akarsz velem megverekedni? No hát gyere!

Megragadta a két vállát. Ujjai alatt, a melyeket a szilaj lovak hajtása kidolgozott aczélossá, leroskadtt a bivaly-öklelő és fájdalmasan fölördített Pellédy lehajlott hozzá és a szeme közzé nézett:

— Ha azt a leányt bántani mered, megfojtalak. Lódulj.

De biz a nem tudott lódulni. Megfeküdte ezt a kalandját egy hónapig.

És Aniczára még az apja sem mert kezét emelni. Védte valaki a távolból is — egy csókért. Pedig mind hiába. Aniczának végre is az lett a neve, »hogy Flóricza Domnilor«, urak virága.

A minap a Stefánia-uton láttam Pellédy Mórícot. Szikrázott a két szeme és az ökölbe szoritott jobb karjával fenyegetett valakit.

— Mi az, Móríc bácsi?

— No nézd azt a gazembert, öcsém, hogyan hajt?

— Hát mi a csodának ül uri ember a bakra, ha nem kocsis? Ni hogy megy a lova. Mind az öt másfelé. A lánczos mindjárt kívül lesz a hámon. Az ostorhegyes bokázik. Oszk hogy válogatta össze! Hej, ha csak még egyszer lenne négy lovam, a magamé. Magam jukkolnám be. Olyan volna mind a négy, mint a sárkány. Négy ember tartaná a zablát, a mig összeszedném a fejét. Aztán csak a nyelvemmel csettentének. Hogy ágaskodnék föl az első kettő egyszerre, hogy kopanna a négy pata egy minutumba. Aztán hajrá! mennék mint a szélvész, a mig ott halnék meg a bakon, kezemben a gyeplővel! Az volna a nekem való halál!

Megsuhintotta pácizáját, mintha ostor lett volna a kezében és csettintett a nyelvével.

Kemechey Jenő.

Béres ambíció.

— Dán novella. —

Írta: HANS LUNDE.

Szt. Márton napja volt. Kora hajnal egy köpezős, kövér férfi, prémes sapkával fedett fejét bedugta a cselédszoba ajtaján. Ott aludt az ujonnan beszegődött kisbéres és a legfiatalabbik legény és hortyogtak.

— Halló, Esben és Márton, talpra!

A legények meg se mozcizantak.

— Halló, fiuk talpra!

A tizenhétéves Esben, a második béres, felvetette fejét és kiugrott az ágyból.

— Péter már majdnem ki is hordta a ganajt, dűnyögte a gazda és letette a gyertya-tartót az asztalra.

Esben szegény, falusi család fia volt; okos, eleven eszű fiú, de még sokkal gyengébb testalkatu, semhogy más béresmunkára alkalmas lett volna. Édesanyja ellenvetései daczára, még is elvállalta azt a foglalkozást, melyre annak véleménye szerint nem volt elég ereje. Ő ugyan is nem akart már tehénbojtár lenni és a szabómesterségtől pedig, melyre őt anyja szánta, ir-tózott. Nem, kisbéreesség volt egyelőre lángoló ambíciójának netovábbja. Messze távolban még más, nagyobb czélok integettek hívólag feléje, melyeknek elérését remélte, de azok még nem öltöttek határozott alakot lelkében.

Esben benső remegéssel sietett az istállóba, hol az éltés, görbelábú Péter, kinek segédkezni kellett a munkában, már lapátolt.

— Csés jó reggelt kívánok, — köszöntötte őt Péter tréfásan.

Esben értette a köszöntésben rejlő gonyt. De csak várjon, csak jussanak ki a szérűre, majd másképp fog ő vélekedni az új béresről.

A reggelinél Esben sokkal gyorsabban lakott jól, mint a többi — mióta béresnek szegődött, alig volt étvágya, úgy hogy Péter, midőn a szérűfelé vették utjokat, dűnyögve szólt: Jobban kell az ételhez látnod fiam, különben nem fogsz zöld ágra jutni. Aki emberségesen tud enni, az tud emberségesen dolgozni is.

Esben gyorsan felkuszott a szérű eresze alá és a halomra rakott gabonában turkálva, egymásután dobta le a kékvetet. Péter feloldotta a keresztet és kör-alakban rakta ki a szérű padlóján, egy-egy félkévét egymás fölé halmozva.

— Két réteg legyen az egyik oldalon és egy a másik oldalon? — kérde Esben, meg-rántva cséplő bőrszíját.

— Igen, azaz attól függ, hogy te — fiú! — tudsz-e erősen ráütni. Hogy fogod-e tudni kitartani?

Esben hallgatott, majd válaszol a karja és a cséplője.

Egyet köptek a tenyerükbe és nekifogtak. A kalászréteg majdnem kévevastagságu volt és jól meg kellett emberelniük, hogy ha azt akar-ták, hogy »szóljon« a cséplő a szérűkertben.

A két férfi cséplődöngései között nem igen volt különbség; az se látszott, hogy melyikük erőlködik inkább. Esben látszólag époly könny-nyedén forgatta a cséplőt, mint néhány nappal ezelőtt kátrányozott pásztorbotját. És az a boldog, büszke önértzet, melyet az ifjuakarát férfias tettben való első megnyilatkozása ébreszt, meg-aczélolta lágy izmait.

De nemsokára elsompolygott, hogy meg-nezze, vajjon hány az óra, úgy tetszik neki, mintha az idő ma ólomlában járna.

Ebédnél az asztalra kellett felkönyökölnie, hogy észre ne vegyék, mennyire reszket jobb-karja, amint a kanalat fogja.

Aznap a gazda a városba akart hajtani, de előbb meg kellett patkoltatni a lovát és Esben bízta meg azzal, hogy menjen át a kovács-hoz.

Az öreg kovács pirospozsgás, kövér arcát a legény felé fordította, midőn a műhelyébe lé-pett és vizsgaszemekkel méregette tetőtől talpig.

— Na, mondhatom, derék szál legény, mormogta, nemsokára majd szopós-gyereket fognak ideküldeni a patkoláshoz.

— Én vagyok most a kisbéres, — felelt Esben önértzetesen.

A kovács meglepetten huzta fel a szem-öldökét és az alsóajkát.

— Bocsanat! — Nohát akkor csak rajta! Nálad van remélem a halottas ruhád? szólt és beletett egy rozsdás lópatkót a lobogó tűzbe.

— Ne féljen, kibírom! — válaszolt Esben — a fujtatót megindítva.

Midőn a kovács hirtelen kirántotta az izzó vasat a tűzből, Esben a kalapács után nyult. A kovács pörölyütései hatalmas döngéssel kö-vették az ő kalapácsapásait.

— Csak rajta, rajta, — dörögte az öreg. Esbennek majd megállt a lélegzete. Néha a patkó mellé csapott az üllőre, úgy hogy az ujjainak hegye beleje fájt.

— Ide üss, ide, — rivalt rá a kovács

mord arczkifejezéssel. Mikor visszatette a vasat a tűzbe, felhuzta a szemöldökét.

— Jól ki vagy izzadva, — szólt nevetve, midőn kimentek az izzó vassal.

— No megjárja.

A tüzes ló több ízben kirántotta a hátsó lábát Esben kezéből és erősen nekirugaszkodott. A kovács szitkozódva fenyegette a makacs lovat pörölyével és a meghunyászkodott ló hátra-vetett fülekkel és dühösen villogó szemekkel veszteg maradt. Egyszerre csak egyet rugott a hátsó patkójával, úgy, hogy a kovács megingott és lezuhant az utca közepére. Esben pedig hanyattesve odagurult a lábaihoz.

— Atkozott dög, — kiáltott haragosan az öreg, hogy megréfál.

Midőn hazafelé vágatott, megérezte Es-ben a lovával, hogy nem gyerkőcöt hord ám a hátán.

Hazaérve, bevezette az istállóba, aztán az órára nézett; még jó hosszú ideig kellett dolgoznia. Egyszerre elkedvetlenkedett, ereje lan-kadni kezdett és elszontyolodott. Önönmaga fe-llett sajnálkozott, szemében könny esillogott és feje lassan lehanyatlott a ló bársonyos, puha szőrére.

De újra összeszedte erejét. Hisz Péter azt mondta volt, hogyha az első nap kitartja a sok hercehureztát, akkor később majd hozzá-szik és Péter nem szokott üres szalmát csépleni. Erős elhatározással kidüllesztette a mellét.

Most hagyjam el magamat? nem, semmi-esetre, akármi legyen is.

Visszament a szérűkertbe és újra cséplő-höz nyult, de alig tudta kinyújtani karját, any-nyra megfeszültek az inai és olyan nyilalást érzett a derekában.

Különösen az utolsó óra, mikor már alko-nyodni kezdett, tünt fel neki iszonyatos hosz-szunak. Végre meggyújtották a lámpát a lakószo-bában és ő azt remélte, hogy most Péter végre abbanhagyja a munkát. De Péter csak kinyi-totta az egyik lejáró ablakot, hogy valamivel világosabb legyen a szérű. És aztán újra csat-toztak a cséplők. Esben keze mind lassabban járt, a cséplő reszketett kezében, majd a fülé-hez vágódott, végre aztán Péter cséplője rá-csapott és Esben szerszáma erőtlen kezéből kihullva, odaesapódott az átelleni falhoz, hogy a mészrétege törmelékekre szétporzottan hul-lott a földre.

— No elég lesz mára, — szólt Péter, Es-ben könnyebülten felsóhajtott.

— Különben mondhatom, tette hozzá az öreg béres, — emberül megálltad a helyedet.

Esben térdei megingtak, midőn állt a küszöbön. Ha tudta volna, hogy ilyen lesz Pé-terrel lépést tartani, úgy tán — de nem, nem bánta meg, amit tett. Mégis csak emelkedett egy fokkal.

Karácsonyig kibirta.

Akkor aztán melegebbre fordult az idő és el kellett hordani a gabonát a granariumba. Esben se akart hátramaradni a többi mögött, ámbár közel volt a lerokadáshoz.

Egyszerre aztán elsötétült előtte a világ, szédülve tántorgott le a lépcsőn és eszméletle-nül rogyott össze a kövezeten.

Az orvos megvizsgálta, kiderült, hogy bal-csipőjén sérült meg és épségét sohse nyeri vissza. Midőn felkelt a betegágyból, nyomorék volt örökre. És szomorúságát még az sem osz-latta el, hogy édes anyja kenetteljesen jegyezte meg:

— Látod fiam, az Isten is úgy akarta, hogy szabó légy.

— Igen ám, de nem az Isten mondta, hogy az legyen, hanem te.

— Azt te nem érted.

— Hát azt hiszed anyám, hogy San, a kőfaragó, azért vesztette el a lábát, hogy a szabóságra vagy másra kellessen ráfanyalodnia amihez nem volt kedve?

— Furcsa kérdés. Az Isten utja kifürkész-hetetlen, bölcsességének mélyébe ember nem hatolhat. Hinnünk kell, hogy mindaz, ami ve-lünk történik, javunkra válik.

Esben szomoruan hajtotta le fejét és szo-moru tekintettel — egy meglett, érett férfi le-mondó tekintetével bámult ki a sűrű, téli, kö-dös égbe és arra a pusztá, kínos jövőre gondolt, mely ezentul vár reá . . . mind a sirig.

Tündérsziget.

A mi házunk a »Senki szigetje,«

Gyönyörűség éldegélni benne.

A világgal keveset törődünk,

— Ő sem hall tán hirt se mifelőlünk!

— Mindenünk van, a mire csak vágyunk;

Hisz a mienk, a mit csak belátunk.

Erdők, mezők, csillagok pompája,

S a természet szép harmóniája!

Imádkozni se kell nekünk messze

Járogatnunk, Isten-tiszteletre,

Idehaza imádkozunk szépen,

Egy kis böleső édes közelében.

Én Istenem, hallgass meg bennünket,

Óvd meg a mi tündér-szigetünket.

— A hirt, nevet és a kincseket meg

Oszd ki mind a többi embereknek!

Szabolcska Mihály.

Az etető.

Irta: Móra István.

Mikor kitalálták, hogy a fűkaszás a leg-nehezebb paraszt munka, — hát igaza volt an-nak, a ki kitalálta. Az se hazudott, aki avval bizonyozott, hogy a dült buza vetekszik a fű-vel. Az étellel való egyéb munka: csak pasz-szió. A hordás, az asztagrakás, a nyomtatás, a szórás. A mérés meg éppen mulatság, ünnep.

Hanem mióta a gőzcséplőt kifundálták, ezt a bugó, zakatoló, sístergő, veszedelmes masi-nát, azóta megváltoztak ama vélemények. Mert a fűkaszáson, dült buza aratáson együttvéve is tulatesz a masina etetése.

A masina, tudniillik, két nagy bolond szer-számból van összeokoskodva. Egyik a bika: a gép. A ki azt ellátja, az a fűtő. Az is igaz, hogy annak olyan jó, mint a püspöknek, de mégis csak van megállása; megitat, betüzel: összeteheti kezét akár félóráig.

A masina másik fele a dob. Nagy, lapos asztal a teteje, akár egy föltámasztott fészker-kapu. Annak a tetején van a dob szája. Abba hányják a hevenyén föloldott kékvet. A ki hányja, az az etető.

Az etető munkája a legnehezebb paraszt munka.

Éhes, iszonyatos állat a dob. Bug, ordít, sivalkodik, fenyeget, ha csak egy szempillantásig üres is a szája. Ugy megy az etetése, hogy az egyik kéve farkát benne köll érni a másik hegyinek.

De azért válogat. A mi pora, tövistörökje, toklána van a kötésnek, azt visszazihálja, föl az etető arcába. Szemébe, tüdejébe. Az ember izzad. A verejtéken megragad az a kevert por, fűleszi, kihólyagozza a nyakat, a mellet. Visz-ke, fáj. De az etető még csak le se törülheti a maró izzadtságot, szennyet, mert a gép bug, ordít, sivalkodik, fenyeget.

Azért az etető mindig embernyi ember. Legény ezt a mesterséget nem bírja ki, meg se is próbálja. Az etető ur, az etető tekintély. Többet is keres, mint két asztagbontó vagy három szalmarázó, többet, mint az egész fehér-cseléd-had, a ki a dolog könnyűjét viszi.

Balog Sándort etetőnek teremtette az isten is.

Erős ember, szívós ember, hallgatag ember, nem pipás ember, csuda rendes ember.

Most éppen özvegy ember is. Nem valami gyerek, igaz, de gyermektelen. Akár legény-számba vegyük. Csak himlőhelyes ne volna, meg nagy, lenge, vörös bajszu.

Egész nyarára oda van szegődve a géphez. De azért aratott is. Ott nagy részt kapott, itt a masinánál meg négyannyit keres. Pedig a mit megfog, azt nem ereszt el. Tavaly a háza tetejét fordította zsindegyre, az idén kertet kerített, őszre meg akar házasodni. Meg a vé-riben is van az igyekezet.

Fiatal özvegy asszony, Sívágó Mária van vele a dobon. Az vágja föl a kéve kötötét hosszú kaszakéssel. Az csak napszámos, hét szombatján akármikor elmehet, de nem mén, mig ennek a gépnek dolga lesz. Még a vonta-

táznál is kíséri tanyáról-tanyára. Az etetőhöz szemlátomást huz. Nagy, szürke szemével ott csüng annak a poros arcán, vastag nyakán. Beszélni nem igen beszélnek. Nem is nagyon érteni szót ebben a dübörgésben. Csak olyankor, ha a masina megbolondul és leveti a szíját.

Az etető elmordul.

— No. Mán mögént...

Pedig két-három nap egyszer esik meg.

Sóvágó Mária leveszi fejről a porszin szőrkendőt, feltörli elázott fekete haját, azt mondja:

— Bár kend is pihen...

Aztán még pirosabb lesz, mert Balog Sándor nem szól rá se jót, se rosszat. Nem törődik vele. Ha szól is, csak magával beszél. Csak danolna legalább, hogy vele danolhatna ő is. De nem danol. Így oszt' ő is hallgat. De az etető a hallgatását se akarja megérteni.

Hanem van a szérün egy lány, az egyik polyvahordó, ilyenkor mindig azon van a szeme. Kis időtlen lány pedig, de eleven, mint a gyík, csintalan beszédű, emberbolondító. Azzal az egy személylyel törődik az etető az egész szérün, Kunár Etellel.

— Hogy ez az okos ember, meglelt ember így eltéved.

A gépész tesz, vesz, motyog, keresi a hibát, a fűtő beszalad a faluba pálinkáért. Az etető meg kinyitja a négy kereken járó kis faház ajtaját, a ki a masinához tartozik. Abban van az egyet-mása. A közt a tarisznyája, a tarisznyában egy kendő szentiványi alma.

Odaviszi Kunár Etelnek.

— Ete, öszöl-e almát?

— Látná kend, ha ennék.

— Ögyél. De danolj délatán.

— Ojjé!

Avval esendesebbre vette a szót.

— Sóvágó Máriának ne adjak belőle?

És czirógatta az etető inge elejét.

Balog Sándor elkomolyodott.

— Eredj no. A jövő hétre nem hagyom megfogadni. Hanem te, gyere föl a dobasztra, kötélvágónak. Mi?

A lány kivett egy almát, beleharapott. A fehér fogai villogtak.

— Hát! Hogy rám ugasson? Hogy kiszedje a két szememet?

— Kicsoda?

— Az az asszony, Sóvágó Mária.

— Ne félj, nem szedi ki. Majd vigyázok én rád.

A gépész elkiáltotta magát.

— Haj, hó! Gyerünk.

A bika fűttengett, elkezdett dohogni, pöfögni, a nagy kerék szíjja megcsattant, arra megindult a dob és bugott, sivalkodott, ordított, kérte az abrakot.

Az etető futtából mondta vissza.

— Estére megtudod a többit. De danolj.

— Sóvágó Mária oldott kérével állt a dobaszton.

Csak nézte az emberét.

— Ki se pihenhetett kend...

Az etető elkapta tőle a kérévet.

— Hát aztán?

Annyit mondott mindössze, de úgy mondta, hogy nem lehetett rá felelni.

Estig meg se állt a masina. Nyomatáskor tizenegy óraker van este.

Akkorára úgy eltörődik az ember, hogy a gyámoltalanabbja alva eszik. Sose beszél ott senki se. Csak leteszi a kanalát, fölnyalabolja a gunyáját, aztán fekvőhelyet keres, szél alá, enyhe oldalon.

Az etető kelt föl utoljára. Addig evett, mig kileshette, ki merre veszi sorát. Mind elment már, csak Sóvágó Mária várta, mikor kel föl ő is. Azért, hogy összetakarítsa az edényt. Vagy másért is.

Mig ott szedelőzködött, Balogh Sándor elveszett. Megkerülte a rozsasztagot, aztán nem látni, merre fordult. Nem aludni ment, mert itt hagyta a szürét. Az özvegy as zony fölvette kirázta, fölakasztotta a szeres kocsi ajtajára. Ott ráakad az etető.

Az etető pedig azt kereste, hol van Kunár Etel. Hogy elmondja neki a többit. A mit megszakasztott délelőtt a gépész.

Gondolta, hogy ott lesz a polyvakazal körül. Ott is volt.

Fölségesek ezek a juliusi éjszakák. Ha holdvilág nincs is; világos van. Annyi világot itt felejt a nap, hogy elég hajnalig. Ugy villog a tejt, hogy dülötat mutat a tarlón.

Járatos ember úgy tudja huzni a lábát a szalmaszálakon, hogy nincs annak semmi nesze. Meg hiszen nem is akar zenebonát csinálni, a ki éjszaka idején a szérüt kerülgeti.

A hogy odaért volna Balog Sándor a polyvakazal végére, látja, hogy a lány nem maga van. Azt is látja, hogy összebujva ülnek Kadrán Flóriával, avval a gyereklegényével, lusta legényével, a ki három hatosért a vízipuskát őrzi.

No hiszen őrzi!

A lábukhoz van terítve a kendő, a kit ő, az etető adott a lánynak. — Eszegetik az almát.

— Jó a tied?

— Jó.

— Hagy kóstolom.

Ugy harap a legény a lányéból.

Az etető még lassabban, esendesebben csuszik vissza. Nem is vissza, nem a szeres kocsihoz, hanem oldalra, ki a világnak. A Jézus tudja, hol esatangolt hajnalig.

Elsőbb egy hosszut fűtöl a masina, aztán három kurtát, akkor már mindenki ott van a helyén. Csak az etető nincs. A harmadik fűtlyentésre csattan a szíj, elmozdul a fogas henger, bug, ordít, sivalkodik, fenyeget a dob. Egy pillanatig tart az egész. A másik pillanatban fönt terem az etető, elkapja szó nélkül a kérévet Sóvágó Mária kezéből és leereszti. Azzal utána hajol derékig.

Mire egy örült sivitást hallat a dob és leveti a szíját.

Az özvegy asszony csak tartja a másik kérévet és egyedül van a gépaszton. Addig tartja, még ki nem kapják a kezéből, míg észre nem hozza az égbe kiáltás:

— Mit csináltatok?

Tudja is ő...

Az nap állt a masina. Másnapra fogadtak új etetőt, mert a munka sietős, a jó idő hamis. A dob bugott, ordított, sivalkodott, kérte az enni valót. Kunár Etel pedig danolta az új nótát:

Az asztagra halálmadár leszállott,

Csonkáéknál a masina megállott,

Halálmadár az asztagon danolja:

Balog Sándor beleesett a dobba....

És a többi....

K á v é h á z b a n .

Nyájás arczzal körültekint,

Ide, oda integet,

S ha valaki tréfát mond, úgy

Pajzán módon felnevet.

Mindenkinek jut egy mosoly

Egy édes szó, kaesintás —

S ha valaki pezsgőt iszik,

Azé a kézsorítás.

Elmerengek, elgondolom,

Reám miért nem mosolyog? —

Talán most csak kávéit iszom

S ezzel — adós maradok.

Lucifer.

A tóparti ház.

Theuriet Andrétól.

Valódi néven Grangerienek hívták, a környéken azonban egész egyszerűen a »tóparti ház« volt a neve, mert a tóban tükröződtek vissza magas barna tetői s délre tekvő szürke homlokzata. Négyzetű, pusztá és tömör volt, — délről a tó választotta el a község többi házától, északról pedig a lankás és a szőlők. Két hatalmas diófa árnyékolta be nedves árnyékával a széles kölépcsőt, mely egyenesen

az első emeleti termekbe vezetett. A tágas szobák olaszos freskókkal díszített falaikkal, a tizennyolcadik századból származó butoraikkal, nem voltak sem kényelmesek, sem nagyon barátságosak; de elhagyatottságuk dacára kielégítették a tulajdonosoknak, a Belmont de Vertier öreg házaspár nagyon egyszerű izlését, mely egybekelése óta lakta a Grangeriet. Ott töltötték a mézes heteket, ők szüretelték le évente szőlőt s ott láttak békésen egymás után következni negyven tavaszt s ugyanannyi telet. Ő előttük nem volt lakályosabb lakás, mint a tóparti ház; a bor, melyet ottan szüreteltek felülmulta a kanton minden borát; a lankás gyümölcssei páratlanul zamatosak s izletesek voltak és a Grangerie a legvidámabb s a legkedvesebb lakhely az egész tó partján.

Ezt az optimista nézetet épen nem osztották a Belmonték unokahugai, két tizennyolczhusz éves árva lány, kiket az öreg házaspár befogadott, adoptált s gyermekségük óta nevelt. Négy évi tartózkodás után Chambéry egyik zárdájában, a két nővér, Mauricette és Francine, visszatért a Grangerieba és ott töltött hosszú, egyhangu hónapokat, változatlanul ugyanazon teendő, ugyanazon szórakozások közt; fehérnemű varrás és kertészkedés Belmontné néni vezetése alatt a hét folyamában, mise, veesernye vasárnap és esténként egy-egy játszma piquet Belmont bácsival. Soha semmi kirándulás, soha bál, soha utazás. Legkedvesebb szórakozásuk nyáron a gőzhajó várása volt, naponta háromszor. Ez a hajó, tele Franciaország minden részéből érkezett utasokkal, képezte rájuk nézve a külvilág minden örömet, minden kísértését. Távolról lesték, összerendezték a gép fűtőre s a bánat sóhajával látták eltűnni. Vágyakozásteli szemekkel látták a turistákat, a szép nőket fantasztikus uri öltönyökben s közben szép álmokat szöttek a világi örömekről s romantikus kalandokról. — De szeptember végén a turisták elmentek a fecskékkel; a fő gyér parti lakói, dolgoik által a városba szőlítva, népesítették be csupán jól ismert körvonalaikkal a kikötő hidat, s a két nővér visszaesett a tél egyhangu unalmába. Egészen lehangolta őket a gondolat, hogy egész ifjúságuk e mélabus elszigeteltségben fog lefolyni, és vasárnaponként a templomban kérték Istent és a szenteket, küldjön nekik valami eseményt, mely véget vessen életük e szivfacsaró egyhanguságának.

Egy nyári napon az ég meghallgatni látszott kérésüket. Egy genfi levél kényszerítette a Grangerie tulajdonosát, hogy vagy nyolcz napra eltávozzék, és mert a két hitves, Philemon és Baucis példájára, nem élhetett egymás nélkül, elhatározták, hogy mindketten elutaznak s a házat két unokahugokra bízzák. Egy juliusi reggelen tehát, miután sok mindent a két leány lelkére kötöttek, az öreg pár csomagokkal és ételmi szerekkel megrakott kocsira ült, mintha csak hosszú utra kelnének és eltűnt az annecyi ut kanyarulatánál.

Maguk: a maradvá a két nővér elkezdett tapsolni s törték a fejüket, hogy valami mulatságot kitaláljanak, mely képes legyen őket magukat is meggyőzni pillanatnyi függetlenségükről. Hamarjában nem találtak semmi igazán újat s miután sokat kerestek, a negyedik naptól kezdve már odajutottak, hogy zavarba ejtette őket a függetlenségük. — Mig tétlenül állottak az erkélyen, szórakozottan szemlélve a fellegek szállását a hegységek körül, egyszerre csak léptek zaja és hangos beszéd volt hallható az előcsarnokban két nagy fiút láttak belépni, velük egykoruakat, két távoli rokont a grenoblei jogakadémiáról, kik a tavon átkelve, arra a gondolatra jöttek, hogy meglátogatják Belmont bácsit meg a nénit.

Mauricette és Francine tetszéstől és meglepetéstől pirulva, megmagyarázták nekik az öreg pár távollétét s játszani óhajtván háziasszonyi szerepöket, siettek ebédre ott tartani rokonaikat. Nem ez volt-e az az annyira sóvárgott esemény, az az annyszor álmódott véletlen, melyet az ég végre küldött nekik? . . . Legott feltették magukban, hogy hasznukra fordítják ezt a váratlan látogatást s hogy legálabb egyszer lefordítják ezt a váratlan látogatást életükben valami ünnep- és bálfélet adnak. — Rögtön fenekestől fel is lön a ház forgatva.

Balmont néni összes gyertyakészletét felhasználta a karosgyertyatartók és a szalon ódon csillárjának feldiszítésére; az éléskamrában felhalmozott minden befőttet előszedtek frissítőnek. — Ebéd után a szolgáló ünnepélyesen bevezette a két rokont a pusztá s a giorzo megvilágított szalonba. Pár perc múlva feltárult egy oldalajtó és a két nővér, kik öltözködni szobájokba vonultak vissza, teljesen átalakulva jelent meg.

Nagynénjöknek Mária-Antoinette korából datálódó ruháit öltötték magukra. Felfodrozott, porozott hajukban a kert rózsái pompáztak. Ragyogó szemekkel, mosolylyal ajkukon mozgatták az antik legyezőket s ünnepélyes reverenciával üdvözölték az ifjakat, akik elragadtatva, hogy ily ünnepélyben résztvehetnek, legott készek voltak a mulatságra. Felnitották a szalon egyik sarkában alvó vén zongorát és a leányok egymásután játszották a keringőket, miközben egyetlen egy pár forgott a teremben. A szolgáló időről-időre megjelent egy tálczával s frissítőket kínált. És az éjjeli halászok, kik hálóikat a tóban kivetették s kiknek bárkáik ide s tova tévelyegtek az éjszakában, bámultak, látván távolról csillogni a tóparti ház fényes kivilágítását.

Elkábítva a zene és a táncz által a négy fiatal szive rendkívül hevesen kezdett verni. A nyitott ablakon át a nyári éj szele oda vitte a tánczosokhoz a jázmin és a hanga illatát, mely zavarba ejtő szerelmes szavakat adott a nyelvökre.

Az órák multak s az ifjuság mámorra feledtette velök az órákat, mikor hirtelen kocsizörgés hallatszott odakünn, bőszi kiáltásoktól visszhangzott az előcsarnok s egyszerre fel látták merülni égre emelt kezekkel Balmont bácsit és nénit, kiket csak két nap múlva vártak.

— De hisz ez a világ vége! kiáltott az öreg hölgy, míg a bácsi mindig takarékos, a gyertyatartók gyertyáit sietett eloltogatni.

A két nővér felkapván uszályát szobájába sietett s üres mentségeket hebegve a két unokaöcs szintén kerekét oldott, magára hagyván az ámuló öreg párt a felforgatott terem közepén.

*

Évek után évek multak el azóta. Balmont néni és bácsi a kis temetőben nyugosznak, mely a templom árnyában zöldel. Az unokaöccsök távoli vidékekre nősültek. Francine és Mauricette egyedüli tulajdonosai maradtak a tóparti háznak. Mint hajadonok éltek; hozzá szoktak az ódon lak magányához s mint a néni és a bácsi, ők is szívesen ismétlék, hogy a Grangerie a leggyönyörűbb tóparti birtok. De szívök mélyén, mint valami zöldelő szentélyben őrzik az emléket annak a rögtönzött bálnak — egyetlen báljoknak — és azoknak a szerelmes bókoknak, melyeket egy este két unokatestvérök fülökbe suttogott — az egyetlen szerelmes szavakat, melyeket szüz füleik valaha hallottak.

Ibsen.

Írta: Björnstjerne Björnson.

Az északi modern írók közül a legöregebb Ibsen.

Már első művében is, amely ugy reánk, mint reá nézve nagy jelentőségű, kitűzte lobogóját.

A »Catilina« című drámája volt ez, amelyben mindjárt pártját fogta a forradalmi szellemnek. Sorban büszke egymásután követték ezt Brünnhilda dacza. Az északi hadjáratban és Jarl Skuleé a »Trónkövetelők«-ben. Erre következett »Brand«, aki saját »én«-jéről és a társadalomról lemondva ezéjait a felhőkben kereste; »Pecz Gyut« a ki fordított rendben tette meg az utazást. Ezt követte a »Császár« hadjárata a »Galilei« ellen. Ekközben megjelent néhány kisebb műve, a melyekben kigunyolta a házasságot és a politikai pártot. Végül ezeket befejezte a drámáknak hallhatatlan sorozata, amelyekben a polgári társadalom-

mal foglalkozik s erre csak bevezetésül és előkészítésül szolgáltak előbbi művei. Különös, hogy Ibsen első és utolsó drámája ismét bizonyos mértékben közeledik egymáshoz. De kiváló szeretettel viseltetik, az ezek közé esők iránt, amilyenek Catilina, Brünnhilda, Skule, Brand.

A császár, Nóra, dr. Stockmann, Alving asszony, a gyilkos és öngyilkos »Hedda Gabler« és az érzékileg bonyolult Wangel Hilda, s; továbbá a társadalom hatalom viselői alatt szenvedő Ekdal és a többi elzüllött és eltaszított alakok.

Megható leírások ezek, a melyben egy a legnagyobb mértékben megrendült kedély a független gondolkodók tiltakozását fejezi ki ropant erővel a jelenkor köznapias morál hiveivel szemben. Ibsen és hiveinek lesújtó kritikája és forradalmi, a végső mértékig vid individuálisztikus irányja össze esik a szocializmus-, nihilizmus-, kollektívizmussal és az ezeknek ellentét képező a militarizmus nyomasztó uralmához forduló reakció ügyetlen kísérleteivel. Ez az irodalom az egész világon nagy feltűnést keltett. A nemesebb jellemekben megerősítette a felelősség érzetét.

A munkás-mozgalmat, nőemancipációt és a béke kérdését előmozdította s a művészetnek és irodalomnak új utakat jelölt ki. De az ethikai hivei egyesültek, hogy erélyes ellentállást fejtsenek ki azon túlzásokkal szemben, a melyet az iránynak hibául rónak fel.

Nem lehet eltagadni, hogy a határtalan individualizmus, — a melyet később maga Ibsen is gyengíteni iparkodott — a többi tényezővel együtt előmozdította az anarkhizmus durvaságát, az ifjuság bódító érzékiségét, a dekaudas kételyeit a szabadsággal és munkával szemben, a valóságtól és a tudománytól való idegenkedést és a mystikus vallásosságot. Felemlithetném Norvégia szellemi életének elzüllését, a mely Ibsennek és mások haragját vonta magára.

Leirhatnám egy kicsiny, tétlen, polgári társadalomnak elposványodását, középszerűségét, képmutatását, hidegséget és kicsinyhitűségét.

De az ember mindezeket már gyanítja, ha az ember elolvassa Ibsen műveit.

Inkább elmondok néhány szót a művészet-ről mely ezekben kifejezésre jut.

Mert ha elmúltak a felkorbácsolt tenger hullámai és ellen hullámai és mi is követtük ezeket, akkor e művek nagy művészete a tünevények bizodalmaiban állandó lesz. Belső lényege azon alakító képesség, amelylyel a kedélyállapotokat, eseményeket és azok körülményeit előkészíti. Mindent csak hanyagul teremt meg. Ez alakító képességgel tünteti fel minden oldalokról a műben a darab eszméjét. Szeretném tudni, hogy a világirodalomban kibem van meg az alakító képesség ily ereje, kiegyesítette ennyire a drámai eszközöket. Az egész műben nincsen egy felesleges szó mások ezt a mechanikai technikával érték el, ő pedig ezt a szellem szolgálatában teszi meg.

Nagy művészetét pedig csak akkor foghatjuk fel igazán, ha elgondoljuk, hogy tárgyai egyáltalán nem drámaiak. A fontos pillanatokban a cselekvő személyek maguk mondják el a legszükségesebbet, a mi szükséges. Az egész drámai érdeklődés azon törekvésben oldódik fel, hogy megtudjuk, ki az, aki beszél és milyen a hallgatója. Ezt pedig lassanként az elbeszélés folyamán, vagy pedig egy epizódból tudjuk, mely az elbeszélést megszakítja és a beszélők helyett beszél.

Az arespag előtt vagyunk, ahol kihallgatják az embert s életről vagy halálról van szó. Ezért a kijelentések egytől-egyig nagyon fontosak s nem szabad ezek közül egyet sem figyelmen kívül hagynunk. Itten végre másról van szó, mint arról, hogy a szerelmesek miért egyesülhettek, vagy miért nem egyesültek. De az ilyen tehetség egészen különös; Ibsennek alig lesz sok követője. Ha az ember még figyelembe veszi a gonosztévők és a társadalom nagy ismeretét és nagy gyűlöletét az utóbbi iránt, mely számos embert a kegyetlenségre kényszerít, akkor felhozhatjuk, hogy ez önvalóságok gyakran nagyon kinosak ránk nézve.

De ha helyes dolog is elgondolnunk, hogy a szerencsétlenek, kik a törvénnyel összeütközésbe jutottak, sokkal nagyobb számmal vagyunk, mint bíránk, de bírásokkal is igazságosoknak kell lennünk; ők felett is ugyanazon elfogulatlansággal kell itélnünk, különösen pedig azok felett, kik embertársaik befolyása alatt maguk is szenvednek és nem okai szerencsétlen sorsuknak. De éppen a szegényeket gunyolja ki Ibsen gyakran, hogy annál nagyobbaknak tüntesse fel a többieket. Itten egy olyan elmélkedés lép előtérbe, mely lassankint általános véleménynyé lesz: Ibsen, mint gondolkodó nem áll azon a magaslaton, mint a milyen művészete van; emberismerete és tárgyilagossága nem olyan nagy, mint szenvedélye. Az író gondolkodásának ereje a lélektani motívumokban jut kifejezésre és ezek Ibsennél nem mindig a legbiztosabbak. Mert hogy pl. Nóra, (ki hazudik — és sokkal okosabb lesz mint azok, a kik hazudni tudnak.) ne tudná, mi a váltóhamisítás, nagyon kétséges. A »vadkacsa« cselekvénye azon alapul, hogy tizennégy éves hősnője hisz atyja szavainak, jóllehet e fecsegő ember sohasem mondott egy igaz szót. Pedig tudjuk, hogy senkisémi éri előbb, hogy lehet-e azoknak hinnünk, kiknek hatalmában vagyunk, mint a gyermek.

Negyedik éve óta erről bizonyára meggyőződhetett volna Hedvig: ha valaki kétkedik benne, gondoljon csak az anyjára!

Fölfoghatatlan az is, hogyan jutott a jól nevelt tanár »Gabler Hedda«-ban ahhoz, hogy feleségül vegye Heddát, valamint érthetetlen az is, hogy egy dynamittal telt nő harminczadik évéig megtudott élni a nélkül, hogy megtörtént volna a robbanás és a nélkül, hogy környezete nem vette volna észre, hogyan áll a dolog Heddával.

Ehhez járul még a sokszor nagyon is mérsz és helytelen alkalmazása a suggestio, hypnotizmus és az átöröklés tanának. Ibsen szerint a még csekély mértékben bizonyított öröklés sokkal fontosabb, mint a nevelés, a melyet teljesen elhanyagol.

Nagyon örültünk, mikor láttuk, hogy az öreg mester hosszas külföldi tartózkodás után utolsó drámájával »A kis Eyolf« kitűzte a norvég zászlót. Ibsen szokása ellenére itten váratlanul lép meg bennünket. Ibsen ebben átvette a hős szerepet. Kibékülését a társadalommal látják sokan benne, de ez több. Ha öregek leszünk, elveszítjük szemeinket; mindinkább fehérebben és fehérebben hanyatlik vissza fejünk a levegőbe, a mely végre atomokra osztja fel. Eppen így vagyunk érzelmeinkkel. Az ellentétek színei lassankint eltűnnek a végtelenségben; az egységet keresik.

Ibsen megtanulta, hogy várjon addig a nagy érzelmek kifejezésével, a míg egy kicsiny képben visszatükröződnek.

